

timor humanus. **I**ste refugit peccare ne lesetur in corporali vita. **I**ste et timor servilis **I**ste timet peccare ne puniatur tormentis gehenne. **E**t et timor filialis **I**ste timet peccare ne priuetur dei amore et eius incurrat offensam de quo dicitur ecclesia. **T**imor domini expellit peccatum. **E**t quia sunt multi qui se putant esse sapientes quia sunt intelligentes licet non habeant vitam bonam. **I**deo subditur **I**ntellectus bonus **I**supple est **L**omnibus facientibus eum. **U** qui faciunt ea que facienda esse intelligunt **N**am non facientibus intellectus malus est et nocivus quia sicut dicitur luce. xij **S**eruus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit et verberabitur multis **E**t quia omne bonum a deo habetur **I**deo laude est dignus **U**nde subditur **L**audatio eius manet in se **C**assio **E**cce in culum seculi **T**entio psalmi tota declarata est. **p**opulus iste fidelis a diabolica prauitate liberatus gratias agens deo sententiam religiose mentis expressit quod et hii facere debent qui deuoti sunt et in illa celesti ierusalem a beatis constat esse pagendum. **L**audatio eius nullo clauditur termino quia nec finem habet vel habere potest eius beneficii **D**ic laudatur quia peccatores liberat. **I**bi predicatur quia deuotos coronat. **M**elto ergo alleluia in titulo psalmi iste cognoscitur suscepisse quia a laude domini nostri iesu christi fecit in

icium et finitus est in laude christi qui est benedictus in secula seculorum. Amen

Psalmus. Cxi

Beatus vir qui **T**itulus alleluia. **N**ico **C**uius expositio deca est super psalmum **Cv**. **I**n aliquibus tamen libris ad dicitur christi alleluia reuerfionis aggei et zacharie. sed hoc non est in hebreo neque in translatione **J**eronimi **E**t ideo additum est sub aliquo expositore pro voluntate sua **H**ugo **I**sti vero prophete aggeus et zacharias non fuerunt tempore dauid qui hunc psalmum composuit. sed multo tempore post **A**ug **q**uia ambo prophete incepunt infra unum annum post transmigrationem babilonis inter quam et tempus dauid. **xiiij**. generatio non inueniuntur sicut **M**attheus euangelista **nico** **A**d intellectum testatur. **nico** **v**ero huius psalmi sciendum quod licet beatitudo sit reddenda pro opibus virtuosus generaliter tamen per quandam appropriationem dicitur reddenda specialiter pro opibus misericordie **U**nde dicit saluator. **M**atth. xxv. **V**enite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi. **E**t futuri et debistis mihi manducare et propter hoc in presenti psalmo dicitur reddenda felicitas pro operibus misericordie **S**ed sciendum quod felicitas que potest haberi in

vita presenti principaliter consistit
in bonis exterioribus prout sunt
ipsis virtuosus quedam instrumē
ta virtutuz secundum q̄ ait Amb.
super lucam dicens. Sicut diuicie
in x̄dimenta sūt ī probis. ita pro
bis sūt adiumenta virtutis. Et iō psal
mista ī hac parte permixtim loq̄t̄
de istis et de illis dicens.

Beat⁹ vir. s. spe b̄cūsis future
Hugo dicit enim beatus
vir et non beata mulier quia vir ē
caput mulieris. Ergo q̄ de ipso
dicitur hoc de ipsa dicitur intelli
gitur. Sequitur Lq̄ timet dominuz.]

Nicolaus timore filiali q̄
quis formidat
offendere deum. Ideo subditur. in
mādati eius vult nimis v̄ cupit
nimis. Istud nimis non importat
viciū sed desiderium in x̄sum ad
implendūz domini preceptum po
tentissime ī operibus misericordie

Cassio Consequenter beati
precepta eius adimplere desiderā
tis premia dēbet dicens. Lpotens.
in terra. s. viuencium vbi non diu
cie humane nec honores tempera
les faciunt potentes sed contem
placio domini et sine fine laudaci
o ibi. potēs. Lerit semen eius.

Augusti⁹ Semē future mel
fis opera miseri
cordie apl̄s esse testatur dicens. Qui
parce seinat parce et metet. Quis
autem fratres potencius q̄ vt reg
num celorum non solum iactans
emat dimidio rerum suarum sed
et vidua duobus minutis et t̄ndē

ibi vterq̄ possideat Quis potencius
q̄ vt idem regnum et t̄x̄ auris di
uiti et calice aque frigide pauperi
valeat. Lgeneratio rectoꝝ benedice
tur v̄ opa eorū qui sunt recti corde
Rectum est autē cor non resistē pa
tri emendati et credere pollicenti.

Hugo Et q̄ sicut dicitur p̄b
r. Benedicō d̄m̄ diu
tes facit. Ideo sequit̄ gl̄a v̄ testiō
mū bone cōscie. Vñ dicit apl̄s. iij.
ad choꝝ. Gloria n̄ra lex ē testimo
niū cōscie n̄re. Et diuicie virtutū q̄
de mādati d̄m̄ remūt. in domo ei⁹

v̄ in cor et iusticia ei⁹ v̄
de eius **nico** mitū sue iusticie
manet in seculum seculi v̄ in eter
num. Supra dixit bona beati nunc
ostendit vnde beatus est dicens. Lex
ortum est in tenebris lumen rectis
corde quia recti et boni in hoc secu
lo viuētes inter peccatores tanq̄
in tenebris illuminantur spiritua
liter a deo lumine sue gr̄e per quā
inhabitat mentes fidelium. Et il
tud lumen est ipse deus illuminās
mentem qui est. misericors. in na
tura. a miserator. in actu. a iustus

Quia semper iusticia cum miseri
cordia concurrat in diuinis operi
bus. **Augustinu.** q̄ est
delectat

misericors a miserator. sed terret
fortasse q̄ iustus est dominus. Nul
la desperatione formides beate vir
qui times **Cassiodor.**

Qui illum consistitur habet eum
misericordem. qui illum contemp
nū iustus sine dubio sustinebūt

Hugo Hic etiam vñ scilicet de ad
 uentū incarnationis domini p̄t in
 telligi. quoniam xp̄s dominus qui
 est lumen de lumine venit t̄ctis cor
 de qui i tenebris infidelitatis erāt
 & ad vtilitatem eorum qui corda
 sua direxerunt ad deū per fidem &
 misericordiam. Quam misericors
 deus habebat in natura nobis mi
 serator exhibuit in actu quando
 pro nobis suā carnem sumere vo
 luit vt tenebras nostras ḡtia sue
 misericordiam illustraret. Et addit
 Lūstus. Quia ipse deus factus ho
 mo pro homine satisfecit ne dya
 bolus aliter conqueri posset q̄ in
 iuste hominem aliter liberando ip
 se hō ei ablatus esset. Cōsequē
 ostendit quomō dei misericordiaz
 quis conse **Cassi.** **Q**uā
 quitur dicens. **Cassi.** **Q**uā
 deo acceptus est et hominibus
 [qui miseretur.] & qui egētibz de
 suo largitur [et commodat.] ḡtis
 mutuando sua vel commodat quan
 do homo dat pauperibus tempo
 ralia recepturus eterna. **V**nde pro
 uerb. xix. **F**eneratur domino qui
 miseretur pauperi. **S**ed licet vtra
 q̄ hęc ad manuales videātur ope
 ras pertinere tam non solum d̄ pe
 cunia miserendū dicit pauperi ā spe
 rātibz commodandū: sed de omni
 beneficio quo indigere cognoscit
 destitutus vñ impigri debemus fa
 cere omne hoc quo possimus alte
 ri pro **hugo** viz subuendo.
 ficere **hugo** dando compaciē
 do. delictum condonādo. aut igno
 rantem docēdo. Et etiam qui dei mi

sericordiam consequi desiderat ip
 se disponet sermones suos.] & pre
 ferabit opera sua bona que pro se
 respondebunt. In iudicio. .i. extre
 mo in quo dominus de operibz mi
 sericordie suam tenebit disputa
 tionem de qua h̄ abetur. **Matthi.**
xxv. **E**stiuū: et de distis mihi mā
 du care. **E**t merito vir iustus modo
 disponet sic [quia] propter hęc li
 eternum non commouebitur.] &
 nō separabitur a deo cum illis im
 misericordibus quibus dicitur.
Ite in ignem eternum: sed **IN**
 memoria eterna.] .i. coram deo. **E**
 rit ius **Cassi.** qui vocatur ad p̄
 tus.] **Cassi.** mium [ab audici
 one mala.] qua dicitur impijs. **N**ō
 noui vos [non timebit.] **C**ausam
 subiūgit dicens. **P**aratus est cor
 eius sperare in domino.] vt promif
 sa ipsius percipiat cum illis qui a
 dextis erunt. quibus dicitur ē.
Venite benedicti patris mei perci
 pite regnum [confirmatum ē. cor
 eius.] videlicet recte mentis affcis
Rico. in bono per habitum
 virtutis et gratie
Cassi. Dum nulla iam seculi
 felicitate mollescit. **E**t
 ideo despectis terrenis **Pytola?**
 [non commouebitur.] a stabilita
 te virtutis: deo ipsum conseruante
 [donec.] existens in terra iuentū
 [despiciat inimicos suos.] id est spi
 ritus malignos. q̄ tunc ab homie
 despiciuntur quando de eis habet
 plenum triumphum. **E**t q̄ predi
 cta meretur homo per opera miseri
 cordie ostendit dicens. **O**fferit
 P. 111

ob amorem dei dedit liberaliter
absq; spe retributionis terrene nō
hystrionibus. non adulatoribus
non diuitibus. sed pauperibus
christum representantibus. iuxta
illud **Mat. xxv.** **Q**ui ex meis mi-
nimis fecistis: mihi fecistis iusti-
cia eius] id est merces misericor-
die quam fecit manet in seculum
seculi. quia premium est eternum.

Cass. **L**icornu] id est potestas
Leius exaltabitur i glo-
ria **Glosa** Qui enim hic humi-
lis fuerit: ipse ibi potestatem ha-
lebit. **C**onsequenter odudit psal-
mum de impiorū afflictione dicens

Iero P **E**ccator: videbit] vide-
licet gloriam quā sancti habebūt
in futuro **Et tunc irascetur.]** ostra
seipsum eo q; non fecerit hic bona
dentibus suis fremet.] in inferno
vbi est fletus et stridor dentium.

Cass **S**icut ille qui se dentibus su-
is mordet: ac se proprio do-
lore castigat **Et tabescet.]** in fetori-
bus in **nico** **V**bi peccatores
ferri torquebuntur nō
solum de pena sibi inflata sed etiā
de iusto gloria **Grego.** sup
Lūcā. Infideles in imo positi ante
diez iudicij fideles super se in regē
attendunt. quoz gaudia post con-
templari non possunt De quib; di-
citur sapientie v. **V**idebunt scilicet
gloriā iustoz et turbabunt timo-
re horribili et mirabunt in subitati-
one insperate salutis. gementes p̄
angustia spiritus. dicentes intra se
penitentiam agētes. **H**i sunt quos
aliquando habuimus in derisu et

Cass **V**idebūt enim se presum-
pisse de gloria caduca. de
potestate fugitiua. aliosq; beati-
tudinem accipere. et irascuntur. **I**ra-
iusta: indignatione vera. sed nō p̄-
ficia temporibus vltionis. **P**ote-
rant enim ibi non indignari si hic
suis vicijis redderentur in feni. id ē
irati **Adiecitq;** **L**ediderunt peccato-
rum

nico **P**eccatores ei
peribit] **nico** **D**ū desiderant
permanere in temporali prosperi-
tate: sed ista seculi felicitas deficiet
eis in morte **Cass.** **N**am sicut il-
lic vota beatorum in regno domini
plantata flore bunt: ita peccatorū
desideria in morte succisa marcescūt

Collec. **A**udientes karissimi
horribilia gehēne tor-
menta peccatoribus prepa-
ta: omni diligencia studeamus fugere a
ventura ira iudicis. atq; opibus
misericordie illa perpetue felicitatis
gaudia que iustis parantur i
celo mereri **N**am queq; vnusquis
q; pauperibus ob amorem dei lar-
git in fra: paul dubio multiplicē
rāpiet i vita beā **N**ec se q; p̄pter
inopiā facultatis terrene excuset: cū
etiā calicē aque frigide paupibus
largiēti premiū p̄mittat in celo **E**t
si nulla assit facultas. nllaten tū
absit volūtas q; nō solū op; etiā
bonā volūtatē de coronat **S**icq; p̄-
terim; libari a penis eternis q; im-
pijs parantur: et puenire ad illā
perpetue felicitatis patriam in qua
iusti sine fine gaudebunt cum do-
mino nostro iesu christo cui est ho-
nor et gloria in secula. **f. Amen.**

Psalmus Crū

Laudate pue

ri dominum **T**it's alle

lipa sicut supra dictu;

est ps. **Cv.** Allehuya interpretat.

laudate dominum. Et ita incipit

ps **Call.** **V**nde ppha 88 psal

iste **Call.** mi textu sū breuitate

transcurrens prima parte commo

net deuotos vt laudes domino iugi

ter exoliant a in toto orbe predica

re non desinant. **V**nde dicit

Laudate pueri dominū. **Ry**

cola. Non accipiuntur hic pu

eri ratione etatis discretionē care

tes. sed accipiuntur hic puel pres

subiectis a ministris humilibus a

puris. sicut Achimelech dixit a d

Dauid **Ry. xxi.** de viris qui cum eo

erant. Si mundi sunt pueri maxie

a mulieribus manducant. Et hoc

modo frequenter loquitur scriptu

ra **Callio.** **M**erito ergo ppheta

ta comonet laudes dño debere can

tare. q̄ corde puro ad eas accedūt.

q̄ ecdes. xviii. dicitur. Non est spe

ciosa laus in ore peccatoris. dñm

enim laudat qui se probabili acti

one comendat. **H**ugo **L**auda

te nomē

domini. **L**opera eius virtuosa p̄ di

cādo **H**oc fecerūt puel hebreoy dice

tes **Matth. xxi.** osanna filio dauid:

Benedictus qui venit in nomine do

mini. **S**it nomen domini benedi

ctum. **S**icut ē in seipso benedictū

sic benedicat a subditis benedictō

ne laudis a gr̄a actionis **L**ex hoc.]

ex quo ceperunt homines credere i

deum a ipsum laudare [nunc in p̄

senti. a vsq̄ in seculu.] **S**ine fine

Solis ortu vsq̄ ad occasum.] **S**

in omnem extensionem distātie

loca **Iero** **V**el ab initio fidē ac

lis **Iero** **S**ācte vite vsq̄ ad mor

tem. [laudabile nomen domini.]

Rycol. **D**em̄de subdit quare sit

laudandum nomen domini dicēs

Excelsum super omnes gentes

dominus. [quantumcumq̄ sine ma

gne a diuerse. et super celos.] **S**u

per angelos qui sūt ciues celestes

[gloria eius.] q̄ de hominibus et

angelis ad suam gloriam ordinat

a disponit. **I**deo subdit **H**ugo

Quis sicut dominus deus noster. s

quasi dicat **Rullus.** [quī in altis

habitat. si angelis a in excelsis cre

aturis videlicet in sanctis: quī sūt

alti per vitam a meritum.] a humi

lia respi

Rico. per suam p̄u

cit.] **Rico.** dentiam in ce

lo.] quia superbientes angelos de

iecit. a humiliter sibi adherentes

in gloria confirmauit. [a in terra.]

Iero. **I**uxta illud. Super quē

respiciam. nisi super humiles a tre

mentem sermones meos. **Q**uare

non dixit. in humilibus habitat

sed humilia respicit. **I**deo: q̄ vbi

respicit ibi habitat. a ibi habitat

vbi re **Calli.** **S**ic in celo a i ter

spicit **Calli.** ra humilitas dō

placita reperitur. sicut superbia p

batur exosa per quam dyabolus

cecidit. per quaz homines in tarta

ri penetrati id ē i interiori profun

dō merguntur. **R**utescant elati et

D. iij.

se ipsi accepta ratione conuincant
Nec mecum si dominus respiciat hu-
miles. qui est etiam **S**uscitans a
terra. hoc est a desiderijs terrenis
in opem. et virtutibus carentem
[et de stercore.] et avicinis carnis le-
rigens. per suam gratiam. paupe-
rem. sicut erexit filium prodigum
cuius omnem substantiam spiri-
tualem ignis luxurie consumpsit
ut habetur. **glo.** **Ab** quo erigitur
Luce. xv. **glo.** **Et** collocet
eum cum principibus. et cum an-
gelis. cum principibus populi sui.
id est cum apostolis. **Ab** hoc enim
erigit pauperem ut addat eum or-
dibus celi: qui sunt ex angelis et
hominibus. **Cassio.** Cum ipsis
enim collocatur: qui post peccata
deo largiente probabili conuersa-
tione deo placuerunt. **Dec** omnia
operatur dominus deus noster.

Nico. Qui habitare facit ste-
rilem. et gentilitatem pri-
us ydolatrie debitam non proferre
tem opera bona. **Hanc** conuersam
per apostolorum predicacionem habi-
tare facit. **Hugo.** In domo. et
in ecclesia catholica de iudeis et de ge-
tibus collecta. quam fecit. matrem
filiorum. multo videlicet fidelium

Cassi. letantem. partu et nu-
mero sitate sanctorum. in
quos in illa beatitudine celesti pri-
mum locum tenent apostoli. secundum
propheta. tertium martires. quartum in-
fantes post baptismum rapti. quar-
tum virgines. sextum recte penite-
tes. **Hoc** videtur apostolus notare cum
dicit. **Alia** claritas solis. alia dari

tas lune. et alia stellarum. **Et** alibi
Stella differt a stella in claritate: sic
erit et resurre **Coll.** **Nos** igitur
etio mortuorum **Coll.** carissimi
deuota mente oremus dominum: ut
per suam gratiam nos in presenti
sic illuminare dignetur quatinus
hic sancte conuersationis operibus
laudare cum sanctis omnibus in
futuro laude perenni glorificare
mereamur ipsum dominum nostrum
Iesum Christum qui est benedictus
in secula seculorum Amen.

Psalmus cxiij.

Exitu israel de
Titulus Alleluia **Nicola.** In
isto psalmo inuitat propheta in
deos litteraliter ad laudandum de-
um et recolendum dei beneficia sibi
facta dicens

Exitu videlicet populi israel de e-
gypto. **De** quo exitu habet exodi
xiiij. domus iacob. et eiusdem po-
puli descendens de iacob qui alio no-
mine dicitur est israel gen. xxxij.
[de populo barbaro.] id est de popu-
lo egypti. **Omnes** enim populi di-
cuntur barbari exceptis hebreis
grecis et latinis quia alia ydiomata di-
cuntur barbara. **Glosa.** Ac si
dicat cum populus israel exiret de
egypto. **Tunc.** **Facta** est iudea
sanctificatio eius. et sanctificatus
est populus ille in iudea. et in terra pro-
missionis colendo verum deum que
terra ante erat per idolatriam pollu-
ta. **Et** israel potestas eius. et ille
populus israel factus est potens

in illa terra: qui in egypto fuerat
 seruus. **Mare**. Rubrum. videtur
 est ad modum videntis obediunt
 a fugit. Quia se in partes diuisit
 vt populus israel transiret sicco pe
 de. sicut dicitur exo. xiiij. In iordanis
 conuersus est. **Montes** exultauerunt
 vt arietes a colles sic agni ouium.
 hoc est causam exultationis dederunt
 filijs israel. quia in transitu fluminis
 arnon scopuli id est rupes ardue ex
 vna parte inclinati sunt vsq; ad ri
 pam fluminis oppositam a sic pre
 buerunt transitu filijs israel vt
 habetur Num. xxi. **Quid** est tibi
 mare q; fugisti a tu iordanis quia
 conuersus es retrosum. Quasi di
 cat. Vnde venerunt ista miracula
 in mari rubro: a in iordane: a in col
 libus vt dictu est. **Ha**
 die domini mota est terra: a facie dei
 iacob. Quasi dicat a diuina volun
 tate processerunt ista. cui obediunt
 etiam insensibilia. quia sicut ad dei
 nutum mota est terra quando ab
 sorbuit dathan a abiron. Ita
 aque a colles in prediis. Vnde et
 subditur aliud mirabile factu qd
 fuit in deserto. cum dicitur. **Qui**
 conuertit petram in stagna aqua
 rum. Id est abundantiā aque
 de petra vt habetur exo. di. xvij. **Et**
 rupem in fontes aquarum. De qua
 dicitur Numeri. xx. Cumq; Moy
 ses eleuasset manum: percussit

virga bis siliem id est lapidez ex
 quo exiit ignis. tunc dicitur id est
 lege Egressse sunt aque largissime
 de quibus omnib; laus a gloria
 est deo soli attribuenda. Vnde sub
 dicitur. **Non** nobis domine non no
 bis. et **Coll.** Cetera plana sunt
 cetera. **Coll.** iuxta litteram vsq;
 in finem psalmi. Et quia sicut
Apostolus ait hec in figura contu
 gebant illis. scripta sunt autem ad
 correctionem nostram in quos fines
 seculorum de **Iero** psalmus iste
 uenerunt. **Iero** vocem conti
 net prophete ostendit vt que in his
 hystorice narrantur. spiritualiter
 dicta intel **Coll.** Est enim inte
 ligantur. **Coll.** no psalmi isti
 us vt ab initio hebraici populi p
 magna miracula christum mundo
 missum nunciaret. per quorum mi
 raculorum similitudines hodie vnu
 quemq; literari approbat christi
 anu **nicolaus** **Exponi**
 tur ergo
 hic psalmus moraliter de dei bene
 ficio exhibitio circa quemlibet cri
 stianum de peccatis egressum hoc
 modo.

Exitu israel de egypto. id
 est christiani de tenebris pecca
 torum ante cuius oculos timor dei
 est. domus iacob. id est eiusdem po
 puli christianam luctantis contra vi
 tia a exuentis. de populo barba
 ro id est de peccantium numero. L
 facta est iudea san **Hugo**
 a. sanctificatur in confessione qua
 purgatur. Nam iudea confessio in

interpretatur. **I**srahel potestas eius
Israhel videns deum interpretatur.
Achi dicat. habendo deum pre oculis
et cognoscendo quod omnia videt:
efficitur potens ad resistendum dy-
abolo et ad bonum faciendum. **V**n-
de **Aug⁹** ait. Magna nobis iudici-
tur benefaciendi necessitas cuius an-
o oculos versamus iudicis cuncta cer-
nentis. **V**nde dicit quidam homo ver-
sus eum. **C**uius quid turpe facis, quod me
spectare rutes et erutesceres. **C**ur
spectare deo non magis ipse rutes
Propter hoc dixit **dauid** s. **P**roui-
debam dominus in conspectu meo
semper. **N**oe etiam notat eum sub-
dit. **M**are. et peccator mundanus
Cassi. qui more vnda tumi-
dis cogitationibus flu-
tuat. **V**idit. **H**ugo deum
iudicem suum oculo cordis. **L**a fugit
de peccato ad deum. **J**ordanis. **I**nter-
pretatur riuus iudicij per quod si-
gnificatur peccator qui se indicat
et humiliat. **H**ic cognoscens pecca-
ta sua. **C**onuersus est retrorsum. **L**a
consuetudinibus suis prauis ad
deum. **E**t de ista conuersione. **M**on-
tes. et prelati qui excelsi esse debent
per altitudinem vite: sicut sunt per
culmen dignitatis et potestatis. **D**ij
exultauerunt ut arietes. **Q**uia gre-
gem suum ad caulas domini diu-
no auxilio perducunt. **L**a colles. et
minores sacerdotes exultant etiam
de conuersione peccatorum qui sunt
sicut agni ouium. **I**d est simplices
et docti a prelati et pastoribus ma-
gnis. **Q**uid est tibi mare. **I**d est
peccator qui fugisti a peccato ad

deum. **L**a tui iordanis. **E**t penitens.
quia conuersus es retrorsum. **C**ur
restras consuetudines dimisisti.
Vnde vos. **M**ontes exultastis sicut
arietes. **P**rotegetes et ducetes gre-
gem suum. **L**a colles sicut agni ouium.
Propheta per seipsum inter-
rogat et sic respondet dicens. **F**a-
cie domini mota est terra. **L**a a respe-
ctu diuine misericordie peccator con-
uersus est a terrena sua conuersa-
tione ad penitentiam. **L**a facie dei
ia cor. **Q**uia ipse est deus iudicanti-
um contrauicia. **N**am iacob inter-
pretatur iudicator vel iudans. **O**ci-
osi vero qui non iudantur contravi-
cia sed se eis subiiciunt habentes
deos alienos ut sunt luxuriosi et gu-
losi. **D**e quibus dicit apostolus ad phi-
lippenses. **Q**uorum deus ventris est.
Qui conuertit petram in dura cor-
da peccatorum. **L**a stagna aqua-
rum. **I**d est in abundantia lacrima-
rum. sicut de **P**etro negante domi-
num. et de **M**aria magdalenae alijs
multis legimus. **E**t rupem in fon-
tes aquarum. **S**ed quod quisque de flet
peccata sua hoc non habet a se. sed
a diuina gratia. **V**nde subditur.
Non nobis domine non nobis. **A**-
tribuatur gloria de conuersione nostra
sed nomini **C**assio. **C**uius
tuo da gloriam. **C**assio. **C**uius
gratia penitemus. **V**nde subditur. **S**up-
er misericordia tua et veritate tua. **P**re-
dicetur tibi gloria et non super ope-
re vel merito nostro. **Q**ui dicat. **Q**ui
conuersi sumus: de tua misericor-
dia est et quod agimus penitentiam.
veritas quidem est a iusticia que deli-

ita corrigit non tamen est nostra
 veritas sed tua qui operaris in no-
 bis velle et perficere p bona volunta-
 te. sicut dicit ap[osto]lus ad philip. ij. Et
 hec facis domine. **Re** quando dicat
 gentes ubi est deus eor[um]. **Cass**
Ideo dominus rogatur p[ro]stare su-
 is fidelibus dona misericordie sue.
 ne impij h[ab]eant occasione[m] blasphemandi.
 Petiit ergo nefandam im-
 putationem amoveri quam i[n] isto
 seculo patitur creberrime christi-
 ani. Nam quotiens martiru[m] corpo-
 ra diversis supplicijs affliguntur
 ipsa vox est tyrannorum a gentili-
 um **U**bi est deus eorum. quasi de-
 us non possit eripere quos vt coro-
 net: tormenta patitur sustinere. Re-
 spondent fideles ip[s]is peruersis a
 infidelibus a dicant. **D**eus aute[m]
 noster **Aug** Non i[n] celo ubi so-
 lem a luna videt
 gentiles videlicet opera dei que colunt
 sed i[n] celo sursum quod transgredit
 omnia corpora celestia **Rico**
Ubi magis relucet sua potestas.
 v[er]tamen se extendit ad ista infe-
 riora. Quia **L**omnia quecumq[ue] voluit
 fecit. **Cass** **V**t eum omnipote[n]s
 ubiq[ue] effectus sue voluntatis ostē-
 dit. Deinde ad litteram irridenda
 dicit ydola q[ue] ad humanitatis for-
 mam sunt co[m]posita a corporeis sen-
 sibus carentia. Sed quia vt dictu[m]
 est hec litteraliter manifesta sunt
Ideo iuxta moralem sensu[m] est i[n]telligendum hoc quod subditur
Hugo **S**imulacra gentiu[m]
 id est hominu[m] gentiliu[m]

fer a bestialiter viventium. **L**argen-
 tum a aurum. hoc verum est de ci-
 pidis a auaritia. quia auaritia e[st] ido-
 lorum seruitus vt dicit **Apl[osto]lus** ad
 eph. v. **I**psi enim adorant et colunt
 et super omnia diligunt aurum a
 argentum **L**opera manuum homi-
 num. videlicet pecuniam. Nam sic
 dicit beatus **Augustinus**. Quod quisq[ue]
 plus diligit: deus eius e[st]. **O**s ha-
 bent a non loquentur. **C**onfitendo
 peccata sua. **O**culos habent. **A**ptos
 ad vanitates. **L**a non vide-
 huius seculi. **Rico** **V**ires habent
 a non audient. **D**iuina mandata
 saltem ad operandum. **N**ares ha-
 bent. **I**d est discernendi sensum. **L**et
 non odorabunt. **E**ligendo bonum
Hanus habent a non palpabunt
 pedes habent a non ambulabunt. **I**n
 uia morum. **N**on clamabunt i[n]
 gutture suo. deuote orando. **S**imi-
 les illis fiant. i[n] pena. qui faciunt
 ea. id est qui eos ad hoc inducunt.
 et omnes qui confidunt i[n] eis. **I**d e[st]
 i[n] predictis diuiciarum simulacris
hugo **C**onsequenter p[ro]pheta
 ta ostendit utilitate[m]
 christiane religionis dicens. **D**omus
 israel id est ecclesia fidelium chri-
 stianorum. sperauit i[n] domino. a
 non i[n] auro vel diuicijs terrenis.
 Et ideo adiutor eorum. i[n] bonis fa-
 ciendis. a protector eorum est. i[n]
 malis vitandis. **D**omus aaron spe-
 rauit i[n] domino adiutor eorum a
 protector eo **Cassio** **Q**uod prio-
 rum est. **Cassio** **R**e verhu-
 gualiter dixit. hoc nunc de sacerdote

bus de ora iteratione referunt ut ex
cellus ordo pontificum: nō in gene
rali commemoratione sed speciali
precomio laudaretur. Aaron enim
in populo iudeorum primus sacer
dos electus ē. cuius commemora
tione ipse ordo merito declaratur.

HUGO Et ne spes omnium fi
delium christianorum
presumptio videatur ostendit qd spes
eorum non est sine timore dicens
Qui timent dominum timore fi
liali sperauerūt in domino. **1^a Ro
col.** spe formata caritate. que est
expectatio future beatitudinis ex me
ritis et gratia proueniēs. propter
quod ad adiutor eorum et protector
eorum est. quantum spectat ad sa
lutem. ideo possunt dicere. **Dom
inus** memor fuit nostri. nobis bñ
faciendo. et benedixit nobis. in spi
ritualibus bonis nos multiplican
do. **HUGO** Benedixit domui is
rahel. videlicet omni populo xp̄ia
no. benedixit domui aaron. ordi
ni videlicet sacerdotū. **Benedixit** oib?
Deū colentibus. qui timent dñm
pusillis cū maiorib?. saltem bñdi
ctione sinistre cunctis bona tempo
ralia largiendo. **Vñ sapie. vi. dicit**
Pusillū et magnū fecit ipse. et equa
liter est ei cura de oibus. Congau
dens ppheta benedictionibus fide
lium qui sunt in statu gratie optat
eis benedictionis augmentū dicens
Bñdicat dominus. ad hoc bonum
qd habetis iam. super vos. suā gra
tiam augmentando. super vos. me
ritum multiplicando. et super fili
os vestros. et super imitatores vros:

quos vbo doctrine aut exemplo bo
ne vite genuistis vel sup opera ve
stra que per desiderium deuotiōis
ac qui **NICO** Benedixit vos do
mino. per consecra
tionem gratie in presenti a glorie
in futuro. qui fecit celum et terras.
propter quod potest dare suā be
nedictionem in presentivita. que
per terram designat. et benedictio
nem glorie in futuro atq dicit. **Ve
nite** benedicti patris mei percipi
te regnum. que per celum signatur.
Quod adhuc amplius declarat di
cens. **Celum** celi domino. hoc est
celum empirium quod est supra
firmamentum competit specialit
domino quia ibi magis reuertet sua
gloria in angelis sanctis. terram
autem debet filiis hominum id est
habitationi eorum pro vita p̄sen
ti in qua si debite viuant atq deū
colunt assumuntur ad habitatio
nem celestem cum angelis. s̄m qd
dicitur **Mathei. xxii.** In resurrexio
ne erunt sicut angeli dei in celo.
Postq̄ ostendit qd deus est colen
dus. consequenter ostēdit de quib?
bus. et loquitur de cultu merito
dicens. **Non** mortui laudabunt
te domine. quia amplius non faci
unt opa meritoria ad laudem tibi et
ad meritum sibi. qd sunt extra sta
tum merendi. neq omnes qui de
scendunt in infernum. quia non ē
in inferno deo laus sed magis blas
phemia. **Sed** nos. fideles christia
ni qui viuimus. habentes fidē i vi
ta presentis benedicimus dño me
ritorie qd status meriti durat vsq

ad mortem **Jer.** Ex hoc scilicet
tempore quo incepimus intelligē
bonum et malum. **Nunc.** **Pro**
laus viuentes. **La** vsq; in seculū
lib est q̄d iu hoc seculū durabit.
quia tunc deficiet tempus meriti:
permanebit tamen laus sanctorū
in patria sicut in psalmo. **lxxxij.**
dictum est. **Beati qui habitant in**
domo tua domine: in secula seculo
rum laudabunt te **Cassiod.**
Commonemur in hoc psalmo per
similitudinem veteris populi vani
tatem et concupiscentiā huius mū
di quasi egiptiacam dominationē
relinquere vt possimus ad terram
promissionis christianitatis itine
re peruenire **Festinemus** intrepī
di aduentū enim domini aduersi
tates nostre solute sunt. mare id ē
amaritudo peccatorū; fugit a fide
libus. **Jordanis**: retro timore: con
uersus est. **Simulacra** gentiū q̄si
metalla insensata contempta sūt.
domini nostri gloriā ubiq; celebra
tur: predicatur: et idē iuuante do
mino psalmoreū virtutes studio
fissime perquiramus quomodo se
fidelib; aperiunt et incredulis sem
per abscondunt **Collector** do
na nobis eterne rex glorie archa
na sacre scripture fidelit̄ intellige
re vt per ea tue voluntati incessantē
obediamus qui es benedictus in se
cula seculorum **Amen**

Psalmus Cxiij

Dilexi quomam
Titulus Alleluia. **Exo**
fio ei; p̄cessit i ps. **Cv.**

Jeronim. **Vic** psalmus vocē
continet fidelis anime a deo peregrī
nantis in regione viciorum sicut il
le filius prodigus de quo loquitur
Luca. xv. **Qui** post longos labores
et errores ab **HUGO** De hac
eo suscipitur **reduccio**
ne de vicij; ad virtutes. et de ipsa
peregrinatione ad requie; fidelis
anima gratias agit dicens

Dilexi. **Ino** dicit quid ad minu
endum q̄ nihil est diligēdū
nisi deus aut propter ipsum **Pro**
co. **Quoniam** exaudiet dominus
lib est exaudiuit **vo**cem oratiōis
mee. **future** ponit pro preterito
quī modus loquendi frequens ē
in prophetis. et maxime in canti
cis metricē scriptis qual̄ est psal
mus iste in hebreo. **Et** licet deus
sit de se diligendus. tamen cum ex
audie deprecantem occasione; sibi
dat vt feruentius eum diligat **Vn**
subditur. **Quia** inclinauit domi
nus aurem suam mihi. **Exaudies**
me. in preterito. sepius sicut a hic
propheta loquitur de deo more hu
mano. **Vnde** auris inclinatio non
est aliud q̄ exauditio. **La** in dieb;
meis inuocabo. **Sp**erans exaudiri i
futuro. **Qu**ecum dederunt me do
lores mortis. **lib** est tentacōnes pec
cati mortalis. **Et** pericula inferni i
uenerunt me. **nisi** a te domine fue
ro adiutus in temptatione **Jer**
Dolores mortis id est male cogita

tionēs sunt pericula inferni Opera
mala sunt quādo anima cogitat a
peccare de siderat vicina est morti.

HUENS euadē Tribulacōez
Im corpōe per multas huius vitē
penalitates L a dolore; L cordis L m
uem Id est pro bona muētiōe re
putauit tanq̄ remediūm contra di
ta inferni perī

Gre. Sancti pe
cula. Vnde ait **Gre.** nas tēpo
rales libentius tolerant : quia per
eas euadere non formidant etnas
Ipse autem pene cogunt hōminez
ad deum refugere a ab ipso auxili
um postulare. Vnde subdit L a no
men domini inuocauit L q̄ **Joel.** in
dicitur. Omnis q̄ inuocauerit nomē
dñi saluus erit. Fidelis itaq̄ enu
meratis passionib⁹ suis exdamat
ad dñm vt aia eius a peccatoruz p
funditate liberetur dicens **O** dñe
libera animam meam L de corpore
mortis huius in quo sicut in carce
re captiua teneatur Vnde dicit apo
stol⁹ ad Ro. viij. Infelix homo q̄s
me liberabit de corpore mortis hu
ius. hanc autē liberationē firmē
sperās sb̄iunxit L misericors dñs L

hugo quia inclinauit aurē su
am mihi L a iust⁹ L quo
nā corripuit a castigauit peccato
rem ad veniam req̄rendam L a deus
noster miseretur L flagellando fili
um quē **H**U Vnde Ang. ait Na
recipit. **H**U gna misericordia
est in p̄nti misericordia nō ose qui
Qustodiens paruulos L v̄ humi
les L dñs L tanq̄ pastor eximius q̄
gregem suū ab incursione diaboli

defen **Iero.** Si quis magnus ē
dit **Iero.** a supbus; hūc nō
custodit dñs **Hugo.** Et quia
dominus humiles custodit **Iero.**
humilia tus sū Im penitētia a fla
gellis eius L a sic L liberauit me L a
laqueis diaboli Vnde legitur in vi
ta beati Antonij q̄ ostēsi sūt ei la
quei multi a stupefactus quesituit.
Domine quis euadet omnes istos
laqueos. Et responsum est ei. Hu
militas sola Cum autem libera⁹
est homo a peccatis tunc debet va
care deo a sibi Vñ bñ addit **O**n
uereere anima mea in requiem tu
am

Iero. *Mund⁹* iste locus tri
bulationuz est a lacri
maruz vbi nusq̄ est requies. In de
serto sunt scorpiones. i mari pyra
te a raptores a tempestates. in ci
uitatibus oculis meretricis qui ē
perditio **Rico.** Requies tua ē
hominis **Rico.** in deo. teip̄suz
conuertere per gratiarum adionez
in quo solo mens humana quie
tatur fm q̄ dicit **Augas.** in li. o. f. f.
Inquietum est cor nostrum domi
ne donec quiescat in te L quia dñs
benefecit tibi L liberauit te a pericu
lo q̄uis peccati vnde subdit L q̄ eri
puit aiaz meaz de morte L a a peccō
q̄s est mors aie. Et per hoc oculos
meos a lacrimis L quas oportet sū
dere pro **Iero.** Plorauit ad tem
peccatis **Iero.** pus vt in semp
ternum gaudeam. Qui in presenti
non plorat: in futuro lacrimabit.
Vnde saluator ait. Ve vobis qui
nunc ridetis: qm̄ flebitis **Mycol**
Quomodo at anima liberata sit a

morte declarat bicens. *petes meos*
 Inquam eripuit. *La lapsum* ut nō
 caderem in foueas peccati de via iu
 sticie. atq; p hoc *placebo domino*

1120. Quare nō dicit iust⁹ pla
 celo. Rndet qz non p̄t hic
 eē p̄fct⁹. *Videor* hoib⁹ eē iustus a
 scio qz opa bona nō habeo. *videor*
 hoib⁹ esse sc̄is et sc̄a mea non ē
 qz opa bona non habeo. *Ego aut*
 noui cōsc̄iam meā scio qualib⁹ co
 gitacōib⁹ cor meum fluctuat. scio
 quāte m̄ libidines remūt. *video a*
 hā legē repugnātēz menti mee a
 captiuatē me in lege pecc̄i. *Nolo* co
 gitare mala a tū cogito: q̄a inuit⁹
 et captiu⁹ in malā cogitacōem tra
 hor. *Ergo dico.* Ab occultis meis
 mūda me dñe. propterea nūc lōgo
 sermone vsi fumus qm̄ in p̄nti se cu
 lo perfectus iustus nemo p̄t esse.
 quia nemo mundus est a peccato
 Nec si vnus dici fuerit vita eius
 super **hugo** Isti autem vlti
 terram. *mi tres* vsus
 magis proprie expōm̄ p̄nt anago
 gice idest per locutionē de superm̄s
 de ipsis morientibus morte corpo
 ris qui tunc p̄nt dicere: *Conuertē*
 anima mea in requiem tuam. *Doc*
 est in vitam eternam. quia dom̄⁹
 benefecit tibi. remittendo peccata
 tua. et te ad gloriam eternā wean
 do. Quia eripuit animam meam
 de morte. de qua dicit apoc̄. ij. *Qui*
 vicerit non ledetur a morte secun
 da. oculos meos a lacrimis. quia
 invita eterna nō est lud⁹ sed gau
 dium. *pedes meos* v̄ intellectus et
 affectus animi mei a lapsu. quia

in christo fundati sūt eterna secu
 ritate. *Placebo* domino in regione
 viuorum sine fine gratias ei agen
 do in patria celesti que est viuorū
 re **Cassiodoro** Salutaris
 gio. *psalmi isti*
 us intentione tractata contra mū
 di dolores. animi fortitudie debe⁹
 ei obicere. *Non enim* a bicendus
 est dolor qui perducit ad requiē:
 nec durus estimandus est fletus:
 quia eterna gaudia subministrat
Intendamus nō ad hoc quod pa
 timur. sed quod speramus: quia tē
 porale malum sine dubitatione
 mollescit cui⁹ prosperimus inten
 ditur finis. *Rogemus* ergo omni
 potentiam christi vt per ipsius ab
 iutoriu; illa nobis non fiant aspe
 ra que nunc videntur austera.

Ipsi profecto in regione viuorum
 placebim⁹: si in hoc seculo mortifi
 care nostra corpora pro ipsi⁹ amo
 re festinemus. *Cui* cu patre et san
 ctō spiritū est honor et gloria in se
 cula seculorū. *Amen.*

Psalmus Cxv

Quedidi pro

pter quod locutus su;
 Titulus Alleluia

Cassiodoro Per totum hunc psal
 mum inuidorū mar
 tium verba referuntur. *Vnde* po
 pulus ille martirum reuerendum
 ordinem recte fidei seruans. ait

Quedidi propter quod locut⁹
 sum. *Prius* se dicit credidit
 se. a postea fuisse locutum; q̄a post

Coram omni populo eius. Ut ex
 emplo meo alios prouocet ad lau-
 dem dei iuxta illud **Mat. v. Sic luce**
 at lux vestra coram hominibus ut
 videant opera vestra bona et glori-
 ficent patrem vestrum qui in celis
 est. Preciosa in conspectu domini
 mors sanctorum. Iesus quia per il-
 lam veniunt fideles ad regnum ce-
 lorum. Nam **Sapientie. x. Iustus**
 si morte preoccupatus fuerit: in re-
 frigerio erit. **O** Domine. profice
 or conditionem meam. Quia ego
 seruus tuus sum. Iemptus a tēdem
 ptus sanguine tuo. Lego seruus tu-
 us. per susceptionem baptismi: in
 quo seruire tibi promisi. Let filius
 ancille tue. id ē ecclesie que eccle-
 sia quia seruit hic humiliter: dicit
 tur an **HUGO** In futuro erit
 cilla sponsa q̄ndo erit
 in amplexu sponsi christi. Et quia
 in martirio dimittuntur omnia pec-
 cata ideo subiungit. **O** Neupisti vim
 cula mea. id est peccata quibus li-
 gabat iuxta illud prouerb. q̄nto
 s̄fumbus peccatorum suorum con-
 stringitur. **Iero** Quicūq; sanctus
 quisq; morit̄ sua mor-
 te. qui misericordias operatus est.
 licet sit sanctus: a se certit signa: de-
 moues eie certit: nō vadit securus ad
 dominum. hoc scit eius conscētia
 quando videt dominus: martir au-
 tem a si post baptismum peccauit
 rit tamen ex secundo baptisinate
 martirij ablutus securus vadit ad
 dominum. **HUGO** Et accepta
 a te domine peccatorum meorum; re-
 missione. Tibi sacrificabo hostiam

laudis. In actando me i penitencia
 cum gratiarum actione. Let romē
 domini inuocabo. Ne de tuis benefi-
 cīs mihi collatis sim aliquādo in
 gra. **Casti** Notandum autē q̄
 tus. **Casti** iste versus tantam
 virtutez creditus est habere ut a
 nonnullis hominib⁹ dicitur tur pos-
 se peccata dimitti si euz in fine vite
 sue certa confessione congeminēt

HUGO **I**ste autem fidelis gra-
 tiam actionem replicans subiungit.
O Ta mea domino reddam in cō-
 spectu omnis populi eius. videlicet
 in atrij s domus domini. hoc ē in
 sancta ecclesia militante: que ē do-
 mus orationis in ipa persoluam
 que promisi domino. Et deinde lau-
 dabo te domine in medio iherusa-
 lem. **O** ierusalem celestis patria in qua
 dieuptis vinculis humane fragili-
 tatis s̄adi eterne pacis visione fru-

un **Collector** Rogemus
 tue dominum Je-
 sum ut per suam gratia; compres-
 so in nobis bello carnali: caritatis
 sue nob pace largita: filij q̄ sui ef-
 fecti ierusalem celestis et si nō me-
 remur martirio coronari saltem in
 studijs similibus possimus inue-
 niri et post huius vite terminum
 misericorditer adiungi ipsi domino
 nostro Iesu christo. Cui cum pa-

Spiritu sancto est honor et glo-
 ria in secula. Amen

Psalmus Cxvi.

super nos misericordiam suam mit-
tens in nobis spiritum sanctum q̄
exurens noxia illuminet profutu-
ra. Cui cum patre a spiritu sancto
est honor et gloria in secula seculo-
rum Amen.

Psalm⁹. Cxxv

Confitemini
domi. Titul⁹ Alleluia
patet eius explicatio in Cy. psal.

Hugo In precedenti psalmo
egit propheta de confirmacione
misericordie dei. In isto
ostendit p̄ quid fuerit confirmata
videlicet per misterium incarnatio-
nis a passionis christi. Est enim h̄
psalmus vnus eorum qui dicuntur
de primo aduentu christi

Ric. Vnde saluator Mat. xxi
loquens de seipso iudeis
reprobando allegat litteram hu-
ius psalmi dicens eis Nunquid le-
gistis in scripturis. Lapidem que-
reprobauerunt edificantes hic fa-
ctus est in caput anguli. Item ac-
tum. iiii. Petrus ostendens pri-
cipibus sacerdotum christi glori-
ficacionem post eius passionem de
eo dicit. Hic est lapis qui reprobatus
est a vobis edificantibus qui factus
est in caput anguli. Et non
est in aliquo alio salus. Ex quib⁹
patet q̄ psalmus iste ad litteram
loquitur de **Colle**. Presertim
christo. **Colle**. ab illo loco
lap idem quem reprobauerunt su-
pradicto a citra potest item psal-

mus moraliter exponi

Cassi. Fidelis itaq̄ populus
peccatorum nexibus
absolutus in prima parte genea-
liter hortatur ad laudandum domi-
num cum dicitur

Confitemini dño. **Hugo**
confessione laudis a p̄ hoc
domino. Quomā bonus. In se natu-
raliter a etiam quomā bonus nos
facit per suam gratiam

Augu. Non potuit laus dei
breuius explicari q̄
vt diceretur quomā bonus. Quid
sit grandius ista breuitate non vi-
deo. cum sit proprium deo q̄ bonus
est. Quā in seculū misericordia ei⁹.

Hugo quia semper subiecit
deuote eum requiren-
tibus. Et quia qui in hac vita non
requirit misericordiam dei preue-
niendo: certe in futuro non inueniet
eam sed potius iram propter q̄d
subditur. **D**icat nunc. v. in prese-
nti vita dum adhuc tempus est me-
rendi. **L**iscl. Idē populus christia-
nus videns deum per fide. Quomā
bonus quomā in seculū mi-
sericordia eius. Quia post hanc vi-
tam tribuet bonis misericorditer
vitam eternam. Et si communis po-
pulus christianus delect dominū
laudare multo fortius sacerdotes
a ministri eccē. **V**n subdit. **D**icat
nunc domus aaron quomā bo-
nus est dominus: quomā in seculū
misericordia eius. In his duo-
bus versibus ponitur domus p̄
fam. **Rico.** Et quia non est spe-
cia. **Rico.** ciosa laus in ore

id est illis receptis. confitebor nō mi
ni tuo. ei gratias agendo. Et qz oīa
sacramenta habent efficacīa a crī
sto eo qz oīa fluxerūt de latere ei⁹
in cruce dormientis. **I**deo subditur.
Hec porta ē christus fili⁹ dñi. dī
patris. **A**chi dicit. **O**mnes porte p̄
dicte. sacramenta referuntur ad
vnā portam q̄ est christ⁹. **V**n ip̄e
dicit **Jo. x.** Ego sū hostium. p̄ me si
quis introierit: saluabitur. **I**deo s̄b
ditur. **I**usti intrabūt in eā. p̄ fide; a
deuotionē a sic p̄ eā intrabunt ad
gloriā. Deinde uertit sermonem
ad dñm. **C**onfitebor tibi
dicens. **H**u. **I**nfessione laudis
[qm̄ exaudisti me.] redimendo me
p̄ mortē tuā. a. **I**sic factus es m̄ in
salutem. i. me⁹ saluator. **Q**uō at
hoc factū sit. osequens declarat. d.
Nico. **L**apidē. i. christ⁹ q̄
dicitur dān. ij. **L**apis aut̄ q̄ percus
serat statuā: fact⁹ ē mons magn⁹
a impleuit vniuersaz terrā. **H**u
go. **E**t loquitur p̄ figuram que
dicitur antithesis qm̄ casus ponitur
p̄ casu. **D**ic at̄ ponitur lapidē p̄ la
pis quem reprobauerūt edifican
tes. **n**icol videlicet sacerdotes
sp̄tabat officiū edificare in fide a
morib⁹ p̄p̄m. **L**ap̄ fact⁹ est i caput
anguli. **O**sticiens vnā ecclēsiā de
iudeis a gentib⁹. cui⁹ ip̄se ē caput a
pastor. p̄pter qd̄ dicit **Job. x.** **E**t ali
as oues habeo q̄ nō sūt ex hoc ouī
li a illas oport; me adducere a fiet
vnū ouile. **C**all. **E**t ne lapidē
vn⁹ pastor. **C**all. istuz de saxe

is montib⁹ putares excisum. cōse
quenter adiūxit dicens. **H**ūno fa
ctum est istud. i. a christo facta ē
istavniō. **L**a est mirabile in oculis
nr̄is. **N**ic. **F**ideles em̄ q̄ ex iude
admāti sunt qm̄ viderunt sp̄m san
ctū dari in signo visibili. **C**ornelio
a alijs gentib⁹ q̄ cū eo erant sicut
legit̄ **Act. x.** **E**t obstupuerūt ex cie
cūfione fideles q̄ venerant a; pe
tro. q̄a in nationes grā sp̄s sancti
effusa est que vniuit gentiles a iu
deos in vna crī. **h**ugo **I**n oculis
sti ecclēsia. **h**ugo etia; sp̄ri
tualib⁹. **A**ugustin⁹ erat dī de men
tia multū mirabilis qz dē hō fact⁹
pati voluit p̄ salute nostra. sicut de
ip̄so cantat ecclēsia. **N**ec faciebat
vllis dieb⁹ dulcedine mirabili cō
siderare altitudinē osiliij dñi sup
sa lute gn̄is humani. **I**de sapiebat
hic p̄ ha a sapit ecclā. **V**nde s̄b dit
Hec **n**ico. id ē tempus noui
dies. **n**ico. testam̄ti. qd̄ vocat̄
dies rōne veritatis reuelate que late
bat s̄b figuratū obscuritate. p̄pter
quod **Paul⁹** ad **Rom̄ xij.** vocat ve
tus testamētū noctez. a nouū; te
stamētū diē dicēs. **R**ox p̄cessit: di
es at̄ appropinquauit. **L**qua; se cit
dñs. **L**icet em̄ faciat oīa tpa gna
liter: tñ dicitur facere aliquid sp̄ci
aliter p̄pter bonū quod in illo oīn
git s̄m modū v̄sitatū loquēdi quez
tenet hic scriptura loquēdo de tpe
christi. **H**u. **L**exultem⁹. **C**orpo
La letemur. **C**or de deuotis oīomib⁹
Li ea. i. p̄pter istā diē. **I**ste verus

cantat multo hies in die resurrectio
 nis domini que specialiter et proprie di
 citur dies eo quod sol iusticie christi
 de nostro tunc ortus est de sepulchro
 a tenebras infidelitatis amouit. i
 quod die dyabolus ius perdidit. et mu
 dus salutem accepit. Deinde plus
 christianorum orationem facit pro salute
 eterna obtinenda dicens. **O** domine
 saluum me fac. Liberando me de peri
 culis a malis huius mundi. **O** domine
 bene prosperare. **V** prosperum facito
 iter illud quo ad te post multos la
 bores re. **H** duo enim ista populus
 uertor. **H** iste petit christia
 nus. scilicet ut hic eripatur a peccatorum
 morte a post hanc vitam collocet
 in requie sempiterna. Prosperare ei
 est a liquo aspectu facere tranquillum.
 ut ingrata fiat nobis mala preterita:
 que credimus eterna gaudia com
 mutanda. **Benedictio** qui uenit in no
 mine **Rico** id est christus qui uenit
 in nomine patris
 pro salute mundi. Et hoc modo canta
 bant pueri christo ad passionem
 uenienti ut dicit **Math. xxi.** Et de illa
 laude uideat hic dauid propheta
Hugo Et quia populus christi
 stianus precepit de bene
 dictione christi in participatione
 sacramentorum. **I**dem in persona episcoporum
 a sacerdotum; sic amictum ministran
 tium a loquentium ad subditos: **B**
 iungitur. **B**enediximus in nos sa
 cerdotes [uobis] **I**o subditi [de] domo
 domini. **V** de ecclesia de qua fumuntur
 baptismus; eucharistia a alia sac
 ramenta. **I**n quibus benedictio a au
 gmentum gratie datur. **S**ed quod ista

benedictio non est a sacerdotibus licet
 per eos ministratur. **I**deo subiungit
 [de] domini. **Cast** **A**si dicat. **I**n
 christo. **Cast** mo non nos sed
 [deus dominus] benedixit [et illu
 xit nobis] tam maioribus quam minoribus
 gratiam sue benedictionis infu
 dit. **Aug** et si promissum offeren
 do. **Aug** do ad intelligendum
 scripturas. **E**t quod eadem potestas re
 manet in rectoribus ecclesie. **I**dem ad
 eos sermo dirigit cum subinfertur.
Constituere diem sollemne. **I**dem di
 es sollemnes natiuitatis a resurrectionis
 christi a similes que constituti sunt pro
 ecclesia; **L**im odensis. **I**dem ut populus
 fidelis conueniat ad ecclesiam in den
 sitate plebis **T**ranslatio hebraica
 huius in congregationibus. **E**t translatio
 romana huius in frequentationibus
 uidelicet populi christianum. **V**sque ad
 cornu altaris. **I**tem quod ecclesia imple
 atur populo. **Greg** **M**oraliter
 autem sollemne diem domino in
 frequentatione constituit qui se assidue
 in eius desiderio affligit. **Q**ui mi
 nimus sollemnitatis dies usque ad alta
 ris cornu precipit tendi. quia tam
 diu necesse est ut quisquis se afficiat:
 quousque ad superni sacrificii altitu
 dinem id est ad gaudia pertingit
 eter. **Aug** **V**bi nihil aliud dice
 na **Aug** mus nisi **D**eus me
 us es tu. **Ps** domine **I**esu
 christe. **C**onfitebor tibi. **C**onfessione
 laudis [deus meus es tu a exaltabo
 te] **I**tem magna laudando a enac
 rando. **I**n ecclesia solet fieri talis confes
 sio. a narratio in predicationibus
 S. iij.

Confitebor tibi domine. Quod est ecclesie deum laudantis. Quomiam exaudivisti me. Deprecante; deuote. et factus es mihi in salutem. profitendo gratiam in presentia gloriam in futuro. Propter quod inuitant oēs generaliter ad laudem dei cum submiserunt. **C**onfitemini domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia eius. Sicut incipit hunc psalmum sic et finit ut ab initio credulitatis nostre usque ad finem vite fiduciam in domini misericordia habeamus et eius laudes perseueranter confitemur.

grego. Super euangelium. **huic. xv.** Pensate carissimi misericordiam conditoris nostri. Peccata nos videt et percutit: qui nos ante culpam peccare prohibuit. et post culpam expectare ad veniam non desistit. Ecce a nobis contemptus est et tamen nos non cessat adhuc superbe aures: benigne reuocare. Et quia ferire nos aduersantes potuit: ut reuertamur: muna promittit. Habete ergo fiduciam fratres mei de misericordia saluatoris nostri. Cogitare que facitis. recogitare que fecistis. demeritis; superne pietatis aspiciet et ad misericordiam iudicem: dum adhuc expectat: cum lacrimis venite. Et sic portas iusticie eius intrare toto cordis affectu studete. Considerantes vero quod iustus sit: peccata vestra nolite negligere. Et scientes quod pius sit nolite desperare. Preterea namque apud deum hominibus fiduciam quod deus est homo qui est nobis spes magna quod abrogatus noster: factus est iudex

nostre. dominus Iesus christus. cui cum patre et spiritu sancto est honor et gloria in secula. Amen

Psalmus Cxxviii.

Beatissimi Ambrosii
Titulus
Aleph **Ambrosii**

Hoc est laus dei. In his enim vere laudatur deus in quibus est peccatorum remissio. **Psalmus.** Et ait iste psalmus alphabeticus in viginti duobus capitulis distinctus. Et quilibet capitulum continet octo versus. et in principio cuiuslibet capituli preponitur prima littera hebraica. scilicet Aleph. et secundo preponitur secunda littera. scilicet Beth. Et sic sequentur per ordinem de aliis. Et quod translator non potuit transferre sic quod omnes versus primi octonarii inciperent ab a que est prima littera alphabeti latini. Ideo primo octonario preposuit Aleph ad signandum quod omnes versus illius octonarii per aleph incipiunt in hebreo. Currebat autem tunc quidam modus specialis verificandi secundum ordinem litterarum alphabeti sicut apud nos in illo ymnico. A solis ortus cardine. in quo versus incipiunt ordinare per litteras alphabeti latini incipiendo ab a usque ad g. induit ut patet intuenti illum ymnico. In quo versus octo successive incipiunt a quilibet littera. Et quod in hoc psalmo octo versus semper incipiunt a quilibet littera: non video aliam quam significationem nisi modum

verificandi specialem loquendo de
sensu lit. **Hu.** Spiritualiter aut
terali **Hu.** docemur per hanc
prepositione nos esse in scola chri
sti cum in scripturis presentis psal
mi discimus vsum sancte viuendi

Ambrosio Ut quemadmo
dum paruuloꝝ
ingenia primis litterarum elemen
tis assuescunt assumere vsuz discē
id. Ita etiam nos elementis huius
modi vsum discamus viuendi. Lit
teris autem singulis octonios ver
sus ascri

hugo significans q
psit. omnia ab vnuz
deum tendunt q̄ omnia regit. et q̄
perfecta purgatio erit in octaua re
surre

Est enim iste psalmus
atione **Cast.** altissimus pfundita
te sensus. in quo velut in apotheca
omnium virtutum moralis doctri
na tota esplendet que in alijs psal
mis particu
Hu. Nam facile q̄s
latim reuertit **Hu.** versiculis nō
inuenitur in quo nō aut vias: aut
mandata: aut iustificationes: aut
eloquia domini habeas aut aliq̄d
tale quod equipollenter valeat

Aug. Ab exordio quippe suo
psalmus iste hortat nos
ad beatitudinem. Beatum quippe
esse: tam magnum bonū est vt hoc
a boni velint a mali. Nec miruz est
q̄ boni propterea sunt boni vt sint
beati. sed illud est mirum q̄ etiam
mali propterea sint mali vt sint be
ati. Nam quisquis libidini dedit
luxuria: stupris: corrupitur. In
hoc malo beatitudinem querit a se
miserum putat: cum ad sue cōcupi

scētie voluptates leticiasq̄ nō p
uenit. beatus se vero quasi non du
bitat iactare cum miser ad talia fa
cta peruenit. Et quisq̄ auaricie fa
ctibus marcescit ad hō congregat
quocunq̄ modo diuicias vt beatus
sit. Inimicorum sanguinem fundē
quicunq̄ desiderat: dominationem
quisq̄ affectat: crudelitatem suam
quisq̄ alienis claudibus pascit: in
omnibus sceleribus beatitudinem
querit. Nos igitur errantes a vera
misericordia falsam beatitudinem equi
rentes reuocat ad veram beatitudi
nem

Ric. Que dupliciter habe
tur. vno modo in re.
a sic habetur tū in patria Alio mō
in spe a sic habetur in via per bono
rum operuz merita sicut dicit p̄ b̄s
et̄h. de felicitate politica que cōsi
stet in vniuersalium virtutum. Pueros beati
ficamus in spe quia adhuc nō ope
rantur virtuose: sed quia videntur
bone indolis: a apti ad habendum
virtutes politicas tempore proce
dente. Igitur de beatitudine que ha
betur in via loquitur psalmus iste
que consistit in perfectione vite ad
iue a contemplatiue. vita vero actiua
precedit contemplatiua: quia mēs
non potest eleuari libere in contē
platiōe veritatis nisi passiones ap
petitus sensitiui fuerint moderate
per exercitiuz moralis virtutis q̄s
pertinet ad vitam actiuam. Vnde
dicit **Grego.** vi. moꝝ. dū aliqui
at contemplationis ar
cem desiderat tenē prius se in cam
po per exercitiuz boni operis pro
bent vt solcite sciant si nulla iam

mala proximis irrogat. si mala si
bi irrogata ab alijs equanimiter
potent. si potenter bonis tempora
libus nequaquam mens leticia soluit
si subtrahis non nimio dolore sau
cia. **H**u Cum itaq; omnes tan
tur boni q; mali vt dicitur e
velint esse beati. tamen quia q; baz
viam qua itur ad beatitudinem ig
norant. Ideo in psona oim fidelium
loquens que sit ad illam vera via
diffinit dicens

Beati immaculati. et carentes
macula mortalis peccati. In
via. pntis vite. qui ambulant in
lege domini. Ieiuis mandata opere
adimplendo. quia non sufficit dedi
nare a malo. sed cum hoc requirit
operari bonum. Propter qd dicit
Grego. om. l. xxxij. Minus est ma
la non agere nisi etiaz quisq; stude
at bonis operibus insudare. Post
q; ostendit pfectionem vite actiue
postea ont pfectionem vite otem
platiue dicens. **B**eati qui serutan
tur testimonia eius. et eloquia di
uina per prophetas nobis tradita. q;
sunt miraculis tanq; diuinis testi
monijs confirmata sicut **Marci. v. l.**
di domino cooperante a sermonem
confirmante sequentibus signis. In to
to corde exquirunt eum. videlz intel
lectu et affectu. Differt enim otem
platio sanctorum a otemplatione
phorum. **C**ontemplatio phorum
est propter pfectionem psone otem
plantis a ideo consistit in intellectu.
Sed otemplatio sanctorum que est
otemplatio theologica: e propter
amorem ipsius otemplati. s. dei a

ideo non consistit in intellectu per
cognitionem sed transit ad affectum
per amorem dei tanq; principalis
inten

Cass. Et vide ordinem sa
tum. **P**rius dicit beatos esse qui
ambulant in lege domini. Deinde
qui scrutantur sacra testimonia
litterarum. quia non est dignus ista p
qrere nisi qui se pbabili adione cog
noscat tractare. **C**onsequenter ostendit
q; a predica pfectione excludunt. s.
delinquentes qd notat cu dicitur

Non enim qui operantur iniquitate: in
vitis eius ambulauerunt. et q; opa
tionibus peccatorum nefanda delectatio
ne consentiunt: hi mandatis domini non
obediunt. de q; b; dicitur. **T**u man
dasti mandata tua custodiri nimis
Retia magna diligentia et soli
tudine quaz non habent negli
gentes. et p consequens carent im
pletionem mandatorum diuinorum.

Quorum aliqua pertinet ad carita
tem proximi. aliqua ad contempla
tionem que directe pertinent ad a
morem dei. **C**onsequenter sub
ditur de beatitudinis appetitu cum
dicitur in persona totius ecclesie

Cinam dirigantur vie mee.
et processus cogitatio nū et operū
ad custodiendas iustificationes tuas
et mandata tua ad vitam actiuā et
ad otemplatiuā pertinentia q; otenent
iusticiam perfectā. **H**ugo **N**on
pnt autē custodiri iustificationes
n pre oculis habeant. vñ subdiē.
Cunc non confundar. de non custodi
tis iustificationibus. **L**uz pspexero
et perfecte inspexero. In omnibus

mābātis tuis supple cognoſce nobis

Vnde Jaco. Qui perſeperit in lege pfecta & pmanſerit nō auditor obliuioſus factus: ſ; factor operis hic beatus in facto ſuo erit. Tales ſ; laudantur a quoz oſpectu mandata dñi nō

Ambro. Ergo recedunt. **ne oſu** damur: cuſtodiā? oia dñi mādata. Nam ſi q̄s vnū mandatū dñi cuſtodiāt & aliud preuaricetur: nihil ei prodeſt. Cuſtodiuit ſe aliquis a ſangne & nō cuſtodiuit ſe ab adulterio: utiq; in vno cuiuſdā punitur. Etia; in legib; ſecularib; nec pdeſt ei alteri; criminis abſtinentia ſi i altero fuerit.

Et q̄a ad cuſto deprehenſus **nic** diendū mandata dñi requiritur illuſtratio & directio dei. **Id** ſubditur. **Confitebor** tibi & laudabo te p̄dicādo & legendō. **Lin** directōne cordis. Ita q; directio cordis mei ad intelligendū; p̄ dicta

Quia ei feciſti cor diſt a te **glo** rectum ideo te laudabo. **Lin** eo q; didiciſti a ſāctis patrib; iudicia iuſticie tue. quib; nūc & in futuro iudicatur mund;.

Aug. hi p̄deit q; ita didicerim ſi corde puerſo vias habeo prauas. non em̄ leuabor in eis ſ; accuſator ab eis. **Et** idcirco

Iuſtifica mē a mādata tua. **Li** tiones tuas. **ni.** ſtodiā;] ope ad implendo. **Et** q̄a ad hoc requiritur aſſiſtētia diuine gratie que facit opus meritorium. **Id** ſubditur. **Nō** me derelinquas vſquequaq;] q̄h diceret. **Si** me ad momentū dimiſeris non potero cuſtodire man-

data tua

In quo corrigi ^{ado} **leſcē** **beth.** **Hugo** Octonario p̄ dicto prepoſita ē littera aleph que interpretatur doctrina. **Hic** aut̄ ſcō caplo ſequēti prepoſitur lra beth. que interpretatur confuſio. **Et** hoc bene congrue q; a doctrina intelligit hō & cognoscat deum & ſeipſum. & exinde oſunditur ſuper peccatis ſuis atq; reuertit̄ ad correctionem. de q; ſubditur cū dicit

In quo corrigi t̄ adoleſcentior viam ſuā] & prauā oſuetudinē ſuam. **Li** cet em̄ in omni etate q̄ntūcūq; ſera: vtile ſit corrigi. tam vtili; eſt in adoleſcentia. ante q; oſuetudo p̄ua preualeat in homie. **Vñ** poeta ait. **P̄ncipijs** obſta: ſero medicīa paratur. **Cum** mala per lōgas conuallere moras. q; puerb; xxij. **Adoleſcens** iū; viam ſuam graditur. etiā cum ſenuerit non recedet ab ea. **Et** iam in adoleſcentia homo eſt promior ad peccatum vnde magis tūc neceſſaria eſt correctio. **Per** hoc em̄ q; dicit adoleſcentior arguuntur ſenes: mueterati dierum malorum q; difficile corriguntur. **Sed** iſte que abmodum correxit viam ſuā; ſub ſequenti reſponſione confirmat dicens. **Lin** cuſtodiendo ſermones tuos. **Non** dicit in audiendo vſ; ſcribendo. ſed cuſtodiendo ſermones tuos. **id** eſt precepta tua. **Iuxta** illud ad **Ro. ij.** **Non** em̄ auditores legis iuſti ſūt apud deū ſ; factores legis iuſtificabunt. **Et** idcirco **Lin** toto cor

de meo exquisiui te **Vnde eccles. 10.**
Non accesseris ad illuz duplici cor
de. qz sicut ait **Aug.** pro qnta par
te aliud queris: deum non queris.
Lne repellas me **Cass.** Tanq
a mandatis

Cass. indig
num beneficijs tuis vt quem tu fe
cisti toto corde petere tu etiā digne
ris audire. **Repellit** em̄ a mādati
suis subdole se rogantes. **Vnde Sa
lomon ait Spūssandus discipline**
effugiet fidū a subtrahet se a cogi
tationib⁹ q̄ sunt sine intellectu. **Ro
gat** ergo ne ab intelligentia legis
diuine repellat̄ sicut indign⁹ vt ag
noscamus hanc intelligentiaz nō
mereri nisi eos q̄ noscunt toto corde
deprel

Aug. Et q̄a intelligēs di
cari **Aug.** uina mādata i eis
delectatur. **I**deo subditur **In corde**
meo abscondi eloquia tua id est
memorie commendauī a indignis
ea non dixi. **Lvt non peccem tibi.**

Rico. Quia mādata dei sic ab
scondita p̄seruāt homi
nez ab offensa dei. **Et** qz talis delect
esse gratis erga deum **I**deo p̄ mo
dum gratiaz actionis subditur

Benedic⁹ es domine. de bono qd
mi me cepisti. **D**oce me iustificatio
nes tuas. **v**iusticie factiones: p̄fici
endo qd inchoatum est. **A**chi dicat.

Aug. Quia enim in corde meo
abscondi eloquia tua vt
non peccem tibi. **l**egem dedisti: da
etiam benedictionez gratie vt faci
endo discam quod intimando iussi
sti.

Ri. Et quia habens noticiā;
mandatorū vult alios ve
nire ad cognitionem eorū. **I**deo s̄

dicunt **I**n labijs meis pronuncia
ui alijs indicādo. omnia iudicia
oris tui. nobis p̄ apl̄ os a p̄phetas.
reuelata vt intendant sue correctio
ni.

Hu. Sed obijci potest q̄stio
Quis est q̄ dicit omnia
iudicia se pronunciatū. cū dicat
apl̄ s̄ ad **Ro. xi.** **O** altitudo diuicia
tū sapientie et scientie dei q̄m com
prehensibilia sūt iudicia eius. **S**o
lutio. **L**oquitur h̄ de iudicijs dei sci
bilib⁹ a maxime de illis que fiunt
in die iudicij videlicet qz iudex viuo
rum a mortuoz diciturus est malis
Ite maledicti i ignem eternum. **E**t
bonis **V**enite benedicti percipite re
gnū. **E**t quia iste in toto se occu
pat circa dei precepta **I**deo subdit

In via testimonioz tuorum dele
ctatus sum. **V**ia testimonioz dei
est sacra scriptura q̄ continet testi
monia iustoz sic b̄ti paupes spiri
tu qm̄ ipsoz est regnū celoꝝ. **l**eat
q̄ lugent qm̄ ipsi consolabunt̄. a ce
tera que **matth. v.** scribunt̄. **D**e
lectatur enim in talib⁹ p̄pter p̄missi
onū magnificentiā. **L** sic in omnib⁹
diu

Iero. Sicut em̄ terrenus hō
eijs **Iero.** in agris vineis qz de
lectat̄ ita iste i testimonijs dei iocun
dat̄ de pura conscientia q̄ cōtēpto mū
do a deo dicit̄ est **Rico.** **E**t qz de
lectacio inducat ad forci⁹ meditan
dū a opandū **I**deo subdit **I**n māda
tis tuis excebo.

Dugo. cogitan
do a opando. a considerabo p̄fectius
cogitans vias tuas. q̄bus ad te
venitur **Greg. xvij. moꝝ.** **V**ie do
mini sūt vt mēs prospera fugiat a
ad aduersa preparet **N**ihil quod

demulcet: appetat. nihil quod deterre
 re creditur: pertimescat. merore; pre
 sentem gaudium reputet. presenti
 tis vite gaudia damna meroris pe
 set. abiectionis detrimēta nō time
 at: sed per hęc eterne glorie locum
 querat. **H**as em̄ vias christus oca
 lis sequentiū se ministrabat cū dī
 cebat. **S**i quōs mihi ministrat me se
 quatur. **A**d has vias timētia cor
 da discipuloy reuocabat cum glo
 rie locū querebant: sed eius dē glo
 rie iter ignorarent. **S**. Potestis bi
 bere calicē quem ego bibitur? sū.
Hic ordo videtur peruer
 sus esse cū p̄mo dicit. exer
 celor. deinde considerabo. cū primū sit
 considerare et postea exercel. **S**olutio
In omni sc̄ia p̄ter q̄ in thxologia:
 thxorica p̄cedit practicam. et em
 placio adōnem. hic autem practi
 ca p̄cedit. **C**ass. Prius ergo
 thxoricam. **C**ass. fuit necessari
 um vt exerceret iste in mādatīs
 diuinis id est in frequēti sancte cō
 uersationis operatione vsum reu
 necessariū; assiduo labore perage
 do et sic ad penetratā intellectus p
 ueniret. **N**emo em̄ meretur tantū
 secretum conspiciere nisi cui datum
 fuerit bonā ouersatione celestib⁹
 se beneficijs. **N**ico. **I**t q̄ cessatio
 proximare. **N**ico. ab actu con
 siderandi tandem inducit obliuionē
Ideo subditur. **I**n iustificationib⁹
 tuis meditabor non obliuiscat ser
 mones. **C**ass. Iustificationes et
 tuos. **C**ass. sermones domini
 sunt mandata eius videlicet. **N**on
 mechaberis. non falsū testimoniū

dix eris. **I**ero. **E**t meditabor: in his
 a cetera. **I**ero. **E**xerceloz vt illa
 obliuionē non tradens: possim ea
 integre p̄fecte q̄ optere Amen.

Retribue ser. **G**ymel

Sequit̄
 capitulū. **A**mbro. cui preponi
 tur tertia littera s̄m hebreos videli
 cet gymel. que latine retributio di
 citur. **A**ug⁹. **R**emp̄e superi⁹ dix
 erit. **I**n quo corri
 git adolescentior viam suā in custo
 diendo verba tua. **E**cce nunc aperti
 us vt id faciat precatur auxilium
 dicens. **C**assio.

Retribue. **I**d est non meis me
 ritis reddere: sed iterum da gra
 tiam tuam. **L**seruo tuo. **I**ero. **C**ō
 stanter sibi retribui ob id q̄ dō ser
 uat deprecatur. **Q**uia
Luifica me. **n**icol. **g**racia
 animam viuificat sicut anima cor
 pus. **L** et custodiam sermones tuos
 id est mādata tua. **E**t quia grātia
 illuminat intellectū ab supernatu
 ralia cognoscenda. **I**deo subditur
hugo. **R**euela oculos meos
 et affectū meū q̄ obscurant̄ i agni
 tione dei a sacre scripture p̄ prauā
 et sicutu dīnem et carnalem affectio
 nem p̄pter multiplicem re et tempo
 raliū curā. p̄pter mūdānū amore;
 p̄ nimiam s̄btilem discussionem q̄
 dī prou. xxv. **P**er scrutator maie
 statis opp̄met a glā. p̄ ignauiaz
 et torpore p̄ certaz maliciā. p̄ acce
 ptionē munez. per honorem et p̄

spertatem mundi a hi oculi aperi
untur per proprie fragilitatis oñi
deratione; p penitentie amaritudi
nem; per oratione; a per gratie in
fusio. **Cassi.** Vñ nisi misericor
nem. **dia** domini fuerit
velamen ignorantie ab oculis cor
dis ablatum scripturās sanctas lu
mine cordis non possumus intueri
Illumina g̃ imperitie mee cecitate
] **La** considerabo mirabilia de lege tua
] **Lex** est umbra futurorum; que
significantiam futuē plenitudinis
continebat **Immolabatur** quippe
paschali festiuitate sm legē agn⁹
immaculatus. quod christum do
minum significat occidi **Sacerdos**
veste pulcherrima a coruscabili te
gebat vt futuri p̃tificis christi ce
lestis regis iudicia nunciaret. pro
missiones quoq; domini fuerūt vt
populus israeliticus i terram pro
duceretur fluentes lac a mel. quod
ad illud futurum seculum pertinē
non dubium est vbi summe beati
tudinis gaudia copiosa dulcescūt
Rogat ergo popul⁹ ille sanctorū
vt reuelato corde ista consideret q̃
superducto velamine ignorantie
non poterat intueri. **Ne** cessitatem
vero huius illuminationis subdit
dicens **Nicola** ego sum in terra.
] **is** est peregrinus; nil appetens i
mundo. **Isti** sunt vere incolae in tra
qui thesaurum suum in celo repo
nunt vt cor eorum futuram patri
am semper affectet **nō** abscondas
a me mandata tua **]** **H** mihi ea ma
nifesta. **Mādata** esse diximus. **dī**
ligēs dominum deum tuuz ex toto

corde tuo. a proximum tuum sicut
teipsum. **Rogat** ergo vt ei nullate
nus celentur que peccatorib⁹ pro
bantur absconsa quibus generalis
pronunciata **uico** **Et** q; diuine
esse videatur. **reuelaciones**
funt desiderantib⁹ eas **Ideo** subdi
tur **Concupiuit** anima mea desi
derare iustificationes tuas in omi
tem **Iero** vt siue manducē siue
pore **bibam** siue aliud qd
faciā sp̃ eas desiderem a mediter a
apprehendā **Consequē**
ter ostendit collationis grē impe
dimētū qd ē supbia sicut humilitas
ē grē merito ri a put dē. **Jacobi. ii**
ij. **De** resistit supbis humilib⁹ aut
bat grā; **Et** s; hoc dē. **In**terpassi
supbos. **Le**uicē do angelos supbos
de celo a p̃mos patētes ofēnetes
mādatū dei expellēdo de paradiso ter
restri **maled** cū q̃ dēclmant a māda
tis tu **Cass** **Nāq;** illū adā q̃ con
is **]** **cepit** mandata dñi
ostat eē maledictū. **Et** hodie sunt
maledicti qui simili scelē pollun
tur. **Hui⁹** aut maledictōis amocō
nē petit d. **Aufer** a me opprobri
um **]** **s.** maledictōis **]** a oceptū **]** tras
gressionis **Nicola** **]** quia testi
monia tua exq̃siui **]** ab sciēdum ea
a intelligenduz. **Et** ideo si transgre
deretur ea non ess; ex ignorantia
sed ex cōtemptu. **Causam** vero pre
dicte petitionis subdit cum dicat **]**
Et enim se derunt principes a ad
uersū me loq̃bant **]** **Isti** p̃ncipes
sūt demones sm q; dē **ad eph. vi.**
Non est nob colluctatio aduersus
carne a sanguinem; sed aduersus

principes tenebrarum harum a potestates contra spūales nequicias.

Ambros Et isti principes sedent a explorāt qui christianus intēte deo seruiat studiosus boni operis. a detractāt de eo dicentes Insidiamur illi a impediāmus euz. prohibeamus euz efficere que desiderat. frangamus animum eius frequentib⁹ a repentinis ad

Hi frequenter enim tractant ad iniucez qualiter possint hoīes sanctos a literatos deicere per cōtemptum diuinorum mandatorū sicut narrat **Grego.** in dyalogo q̄ iudeus ī fano p̄ colorum absconditus audiuit demones tractantes de deiectione **Andree** epi ciuitatis fontane. Lseruus autem tuus exercebatur in iustificationibus tuis. Quia quantum percipit a demōibus se fortius impugnari tanto debet magis in operibus bonis exerceri. ad quod requiritur diligens mentis consideracō **Ite**o subditur **Q**uam a testionia tua meditatio mea est. id ē cogito premia que perseverantibus promissisti. a cōsiliū meum. quod utendo simpliciter prosequi sunt supple iustificationes tue. id ē impletiones mandatorū tuorum. q̄ iustificānt hominem.

Adhesit pa
deleth Sequitur q̄e tum capl'm cui preponitur q̄rta lra **Ambrosius** fm̄ lebreos videlicet deleth. bnos figt latine timorem vel nati

uitatem. Et vtrunq; potest cōuenire sensui. Natiuitas enim corū est qui generantur in hoc seculo: per quod itelligimus corporalia que sunt caduca. Et ideo a timore nō distant. Et corporalibus etiā timor nascit. Quid est terrena natiuitas nisi timor. Fidelis itaq; plebs pondus corporis sui animaz aggrauātis a quo in bonis operibus impeditur deplangit dicens

Adhesit pauimento Pauimento est terra vel aliquid firmum vt lapides. Et ideo cum dicit **Adhesit pauimento anima mea**. Sensus talis est. Anima mea corpori terreno a corruptibili ipsam aggrauanti est coniuncta. **Vt** in celo sit tam gratie **glo**. mens a nō ad hereat carnalib⁹ hoc **fm̄** verbū tu **hugo** promissus est **Eccl** viij. In quacūq; hora ingemuerit peccator omnium iniquitatum ei⁹ non recordabor amplius. ac si dicat. **Ite**o Corpori mortali aiam cōiunctam itelligo **Ite**o ne delictū inualeat: peto uiuificari. sciens q̄ concupiscētia carnis mortē operat. **Sequit** **nico** as enunciaui. **supple** tibi per humilem confessionem. a exaudisti me. remittēdo mihi peccata **Cassi**. **Doce** me in contritione **in** iustificationes tuas. **In**ō ad audiendū. s̄ ad faciendū. **Q**uam iustificationum tuarū instrue me. **Hugo** a modū a ordīnē adimplēdi eas Et ip̄is sup̄ cognitis **Lex** exercetoz in m̄ra

bilis tuis & in apostolicis ceteris
q; doctrinis ecclesiasticis que mi-
rabiles videntur in expertis. **Je-
ro.** **O**rnitauit anima mea
in huius habitaculi mortalis sta-
tione [pre tedio] corporee infirmi-
tatis. **Nico.** Sanctis enim ho-
sarcina corporis cui oportet cō-
scendere & cēdendo ei refectioem &
quietem sufficienter in quo cōde-
scensu facilliter deficit homo: nimis
suo corpori compatiendo & sic dis-
ponitur ad casū. **Iero.** subditur
[cō]firma me [gratiam tuam in me cō-
seruando. Et quia ad hoc facit di-
uini verbi frequens meditatio. **Ie-
ro.** subditur [in verbis tuis]. **Iero.**
vt ablatō peccati somno instans
vigilem in eis. **U**am iniquitatis
[id est] dīderit; illud per quod ad
peccatum venitur. [amoue a me]
tua gratia mihi. **Nico.** Let de le
preueniendo. **Nico.** ge tua
miserere mei. [si] ab ea dedimauit per
mortale peccatum. **Iero.** Apd
te enim hec lex instituta est vt sem-
per miser. **Aug.** Hec est lex fi-
rearis. **Aug.** dei qua credi-
mus & oramus per gratia; nobis
donari vt faciam; qd per nosmet
iplos implere non possumus. In
lege enim factorum est dei iustitias
iustitia. in lege autē; fidei subueni-
entis miser. **Nico.** Huius autem
vicordia. **Nico.** miseratiōnis
causam allegat ex parte sui dicens
[U]am veritatis elegi [videlicet]
culturam et seruiciū domini sal-
uatoris qui est via veritas & vita.

Liubicia tua non suz oblitus. Qui
bus peccatores terribiliter puni-
nti: eos tempore diluuii sub mergē
do. & **Iob** omaz igne sulphureo
incendendo. & in confimilibus. Et
quia ex terrore talium homo a ma-
lo re trahitur: & ad bonum conuer-
titur. **Iero.** subditur. **A**dhesi testi-
monis tuis domine. [firmiter] pro-
ponens ea. **Ambros.** Adhe-
custodire. **Ambros.** ret at
testimoniis qui mundo renunciat
qui curam huius vite et tedia sper-
nit: qui luxurie studio: ac pecunie
cupiditate non curuatur. Et ideo
[Noli me con]fundere. **Nico.** id est pmit-
tere confun-
di per reciduum peccati. **U**am
mandatorum tuorum cucurri. [in]
viam virtutum facibiliterambu-
lando. [cum] dilatasti cor meum.
per donum caritatis: que manda-
ta diuina facit leuia. sicut dicitur
[Jo. v.] Mandata eius grauiā nō
sunt. videlicet amanti sic dicit glo-
quia caritas vires augmentat sicut
dicit **Gregori.** omel. xii. Vires
q; imperitia denegat. caritas am-
ministrat.

Egem pone
Hec sequitur q̄ntuz
capitulum. cui pre-
ponit lra. Hec q̄ interpretat̄ viuit
Qu; supra petierit viuificari a mor-
te seculi. s. ab amore seculi scil; ab
amore carnali & tedio spiritali. **Cō-**
geue nūc de vita in qua viuere vult
consequenter subdit. **Aug.**

Legem pone mihi dñe. **C**ur iste adhuc poscit sibi legem poni quicquid si non ei posita fuisset: non viam mandatorum sicut predixit: in cordis latitudine hoc est in caritate currisset. Sed quasi proficiens loquitur. dei donum nouit esse quod proficit. Quod aliud petit cum sibi legem poni petit nisi ut magis magisque proficiat. Gratia itaque dei nobis precipue commendat quoniam sibi legem poscit ponit a domino quicquid iam lege secundum litteram nouerat. Sed quod littera occidit: spiritus uiuificat: orat ut per spiritum faciat quod per litteras sciebat. et exquiram eam semper. faciendo quod diu uiam. **O** mihi **I**ero. ut intellectum. **I**ero. ligam distinctionem inter bonum et malum. inter vitam et mortem. inter litteram et sensum. et scrutator legem tuam.

Ri perfectius cognoscendo. quod non possis sine tuo auxilio. Let custodiam illam in toto corde meo. et ex tota dilectione deum amando et proximum. **D**educ me in semitam mandatorum tuorum quia ipsas uoluisti. **C**assio. quia ueteris legis iam mandata tenebat nouum testamenti spirituales gratias probatur expetere per quam se ad celorum regna nouerat peruenire. **H**ugo. Semita mandato dicitur. **H**ugo. **R**uz est uia arcta que ducit ad regnum. de qua saluator dicit **Matth. xix. et Lu. xviii.** quoniam adolescenti dicenti quod omnia mandata seruaasset a iuuentute sua dixit. **A**dhuc tibi unum deest. **V**ade et uende omnia que habes et da pauperibus et ueni sequere me. **Q**uasi dicat. **L**icet sis

in uia mandato eius. non tamen es in semita que rectior est uia. **E**t quod dixit ipsam uoluisti. ne quod bonam uoluntatem sibi ascribat. consequenter subdit. **I**ndina cor meum. **A**csi dicat. **E**tiam a me non habeo ut bonum uelim et ideo tu domine. **I**ndina cor meum in testimonio tua. ut magis ea uelim. **L**a non in auariciam. **A**iam a diuinis opibus. **A**ug. **T**estimonium retrahentem. **A**ug. quippe suis nobiscum agit deus ut eum gratis colamus quod impedit auaricia: que radix est omnium malorum. **C**assio. **A**uaricia est temporalium rerum flagrans omnino desiderium. **V**nde a primo homo peccauit et suis posteris uicia inuentura dereliquit. **R**ico. **E**t deinde petit amonitionem concupiscentie carnalis que ut plurimum incendit ex aspectu impudico. unde subdit. **U**erte oculos meos ne uideam uanitates. et spectacula ab malum luxurie pertinentia uel inducentia. **H**ugo. quia a conspectu uanitates prouocatur concupiscentia. ex hoc imprimatur menti turpis cogitatio et cor dilaceratur ac deperditur. malum propositum concipitur. et ratio amittitur. **C**assio. **H**ic notantur illi qui diuinis spectaculis occupantur. **H**ic qui mulierum seduo amore rapiuntur. **H**ic qui alienarum rerum possessionem improbe concupiscunt. **S**ed hoc amoto quicquid reuoluitur fit ostendit di. **I**ero. **I**n uia tua. **H**oc est in te ipso. uel in tuis mandatis. **L**u. uiuifica me. **S**im aia. **S**tatue seruo tuo eloquium tuum. **S**ed est mandata tua. **I**n timore tuo. **S**id

est ut te timeas timore sancto sta-
biliter ap[er]t[ur]e. **A**mp[er]ta op[er]e
seueranter. **D**u. p[ro]briū meū q[uo]d
susp[er]icatus sū. **V** fac ne malū suspi-
cer de alio v[er]ū si forte surrepat suspi-
cio: fac ne crescat in iudiciū. q[uo]d si
facio est opprobrium meū q[uo]d falsū
iudicio a non talē qualem eū suspi-
cor: esse vel fu[erit]. **C**ass. Nam neces-
sitate ostendo. **C**ass. se est q[uo]d
recundiam inuenerat q[uo]d ignorās ali-
ud asseuerat. suspicio em[er]it sepissi-
me probatur incerta que viro nō
ouenit christiano. **I**ure g[er] sibi illud
amputari querebat vnde reus po-
terat inueniri. **S**equit[ur] q[uo]d iudicia
tua iocunda. **I**p[er] que tribuis electis
tuis eternā requiem dicens. **V**eni
te b[e]n[e]d[i]cti p[at]ris mei p[er]cipite regnū
Ric. **C**ce concupiui māda-
ta tua. **I**sciē a opari. **L**im e[st] q[uo]d
tate tua v[er]uifica me. **I**augmentādo
in me vitam gratie. **E**t dicit in equi-
tate. q[uo]d talis e[st] iusticie p[er] quā
dirigitur hō in d[omi]nū meritorie non ē
nisi per gratiam a d[omi]no hominī datā
que iustificat impiū.

Et veniat super me m[er]i-
tū. **V**au. **S**equitur ca-
pitulū sextū
Ambros. **C**ui sexta littera
p[ro]ponitur. **V**au
que interpretatur a ille. **Q**uis autē
ille intelligend[us] sit: satis aperte de-
monstrat cū subdit. **D**ugo
Et veniat super me misericor-
dia tua d[omi]ne. **I**q[ui]a m[er]ita sequitur.
salutare tuū. **I**sc. **A**chi dicat
christus d[omi]n[us] **vero**. p[ro]p[ter] g[er]i

lis. **V**eniat nos redimē o[mn]i-
ter filius tu[us]. **L**fm eloquū tuum.

Cass. v[er]ū p[ro]missione[m] tuam
fuisse pollicitus. **V**el est v[er]ū pecca-
toris morali[ter]. **D**ugo remissio-
nez p[er]cantis peccator[um]. **E**t veniat su-
per me misericord[ia] tua d[omi]ne. **P**ec-
cator enim in limo p[ro]fundi infixus
non venit ad misericordiam s[ed] ip[s]a
de super venit ad eum. **V**nde in alio
psalmo dicitur. **M**isericord[ia] eius
p[re]ueniet me. **S**alutare tuū v[er]ū gra-
tia salutis etiam veniat mihi s[ed] in e-
loquū tuū v[er]ū sicut promisti gra-
tiam te daturū. **E**t misericord[ia]
tua obtenta cum salute. **R**esp[er]o deo
exprobrantib[us] mihi verbum. **R**e-
sp[er]o deo enim de moribus verbu[m]
cordis per humilitatem. **H**ereticis
verbum oris per sapientiam. a de-
tractoribus verbum operis p[er] san-
ctam conuersationem. **Q**uia s[er]mo
u[er]ū in sermonib[us] tuis. **Q**uia s[er]mo q[uo]d
per me loquaris humilitatē in cor-
de. sapientia[m] in ore. atq[ue] sanctita-
tem in opere. que magis sermones
tui sunt q[uam] mei. **E**t ne auferas de
ore meo verbū veritatis vsqueq[ue]
Grego. **P**er p[er]de
enim q[uo]d omnipotēs
deus verbum veritatis facientibus
tribuit: a non facientibus tollit.
Qui ergo hoc de ore suo non aufer-
ri petijt quid aliud q[uam] gratia[m] bene
operationis quesit[us]. **A**chi aperte
dicere. **A**l[ter]o nō opere me errare nō
finas: ne dum amitto ord[em] bene
v[er]uendi: edictū mem[or] per dā loquē-
di. **D**ugo. **C**ausam subdit di-

cens. Quia in iudicijs tuis. hoc est
 in flagellis quibus me permitis af-
 fligi. super **Aug.** quia flagella que
 speravi. bus me corri-
 pis: non auferunt spem sed augent
 quam quem diligit dominus: corripit fla-
 gellat autem omnem filium quem
 recipit. **Hugo** et custodia
 legem tuam semper. eam opere adim-
 plendo. quod diu vixero in hac vita quoniam
 tum ad eius mandata. et in seculum
 seculi. et in futura vita quoniam ad ca-
 ritatem. quam sancti angeli et spi-
 ritus habent in celo per-
 fedam: sine fine laudando deum. et am-
 bulabam in latitudine. **Pycol**
 caritatis que etiam est tante lati-
 tudinis quod etiam se extendit ad im-
 micos nostros. **Vnde Math. v. 44.**
 Diligite inimicos vestros. benefaci-
 te his qui oderunt vos. Quia man-
 data tua exquisiui. ad sciendum et
 faciendum ea. **Et** loquebar in testi-
 monijs. **Hug.** Iste versus est vox
 tuus. **Hug.** martiri. vnde de bea-
 ta Katharina cantatur ad introitum
 misse. **Et** loquebar de testimonijs
 tuis in conspectu regum et non confu-
 debar. **Ipsa** enim coram rege dis-
 putant de testimonijs christi et non
 confusa. sed phos confudit et ad fide-
 m. **Cass.** Confunditur autem il-
 lit. **Cass.** le cuius per ratiocina-
 tionem vincuntur dicta. **Et** me-
 ditabar: in mandatis tuis que dile-
 xi. **Iero.** ut opus meditationis
 dilectionis proficeret fru-
 ctum. **Hugo** et leuavi. **Aug.** pu-
 ra intentione. **Man.** meas ad man-
 data tua que dilexi. **ea** opere comple-

to. quod probatio dilectionis exhibi-
 tio est operis. **La.** **Iudeo** Lex et tori i-
 iustificatio. **Vm** operibus man-
 nibus tuis. **Nic.** dato cum tuorum que
 iustificat hominem.

Memor esto **ver**
Ray **Incipit vij. ca-**
pitulum cui pre-
ponitur littera hebraica septima. vi-
delicet Zay. **Ambro** que interpretatur
Zay **Ambro** tur ducte. quod
 sibi velut ista interpretatio: non satis
 liquet. nisi forte ut unusquisque se regat
 et ipse sui ductor sit tendens ab his
 visibilibus ad invisibilia bona. que
 nunc habent in spe. de qua cose que-
 rit ait dicens.

Memor est o verbi tui. **scilicet**
 promissionis eterne facte. non
 unquam. **scilicet** seruo tuo. **De** quo ha-
 betur **Iob. xij.** Vbi ego sum: illic et
 minister meus erit. **Ecc.** promissio
 facta seruo. **Aug.** Li quo mihi spes
 uo dei. **Aug.** redisti. **id** est que
 vitam eternam promissisti. **Et**
scilicet spes future beatitudinis. **L**
 me consolata est in humilitate mea
Translatio hebraica habet in affli-
 ctione. **Cass.** hoc est in erumna
 mea. **Cass.** presentis vite que
 humiliatus sum patienter sustine-
 do huius seculi. **Causam**
 li aduersa. **Hug.** huius con-
 solationis subdit dicens. Quia elo-
 quium tuum. **quod** continet promissam
 tua. **viuificauit** me. **id** est confortauit
 me in. **Cass.** **Quia** promissio
 afflictione. **Cass.** **scilicet** tanti iudi-
 cis firmavit animum sustentis.

Superbi inique agebāt vsque
qua **HUGO** quia nō eis suffi
cit q. mali sunt s
bonos etiam ad maliciāz eorū tra
here conati sunt. a lege autem tua
nō dedimā. quod tamen me face
re cogebant superbi. **M**emor fui
iudicioū tuorum. que operatus es
La seclō dñe. La quo genus huma
num sum. **RIC.** q. b. iudicijs
psie exordiu. **RIC.** malos p. b. i.
stia. c. h. d. e. s. in te libera st. i. v. t. **R**oe
de diluuiō. Loth de s. b. u. e. r. s. i. o. n. e. g. o.
more. a tres pueros de camino ig
nis. La consolatus suz. **I**sperans q.
etiā liberabis me. **E**t licet aliquan
dō nō liberat domin⁹ fideles suos a
morte t. p. a. l. i. s. sic machabeos nō lite
rauit de tot. m. t. i. s. antiochi. n. mach
vij. tamen fuerūt meli⁹ liberati q.
tres pueri de camino ardenti sedz
q. dicit **AUG.** q. illi fuerunt lib. e. a. t. i.
de igne postea morituri. Machabei
fuerunt liberati de p. n. t. i. m. i. s. e. r. i. a. m.
eternum viduri. **C**onsequens agit
de timore p. p. r. i. e. fragilitatis. q. a. q. n.
tūcūq. homo sperare debeat de auxi
lio domini. tamē debet timere ne la
batur in peccatum ex propria fra
gilitate a sic frustratur sua spe. **I**deo
subdit. **O** effectio. i. timor magn⁹
tenuit me. **I**n translatōne hebra
ica habet. **H**orror tenuit me: p. pec
catorib⁹ dereliquentib⁹ legē tuāz
quī sūt multivalde. **I**n illud **Mat.**
vij. Lata ē a spaciōsa via que du
cit ad perditionē. a multi sunt qui
intran p. eam. **E**t ideo quilibet q. n.
tūcūq. iustus debet timē ne simi
liter sibi accidat ex propria fragi

lita **Iero** Vel est vox ecclesie q
te **Iero** dolet super preuarica
tiones iniquoz affectum miserati
omīs ostendens **Myco.** Et quia
ad vitandum casum peccati multū
valet oratio per quā mens a terre
nis retrahitur: a ad diuina suble
uatur. **I**deo subditur. **A**ntabi
les mihi erant iustificationes tue.
i. lau **Cass** Per hoc significat
des tue **Cass** psalmodiā cū ma
gna delectatōne peragendā. sic dicit
apls. **C**antantes a psallētes i cor
dibus vestris **Mycol.** **I**n loco
peregrinationis mee. i. in via pre
sētis vite qua tendimus ad patri
am sicut **Cass.** Expulsi siquidē
peregrini **Cass.** in adam de sede
paradisi in hac vita incolatū geri
mus q. patrie illius beatitudine m
non habemus **Myco.** **E**t quia
diuine laudes non solū dicendē sūt
de die sed etiam de nocte. **I**deo s. b. i.
tur. **M**emor fui nocte nominis tui
domine. **E**t quia orationem debet
sequi sancta operatio. **I**deo subdit
La custodiū legem tuam. per mā
datoz tuoz impletionē. **E**t q. ista
h. h. a. d. i. g. r. a. **I**deo subdit. **H**ec
videlicet gratia [facta est mihi] vi
deliz vt custodirem legē tuā. q. iu
stificationes tuas exq. suū. **V**n dicit
saluator **Mat. vij.** Querite a m
uem. **RIC.** Nos quoq. supplicē
tis. **RIC.** exoramus domini auz
vt nob iustificationes suas insinu
er: vias referet: mirabilia declarat.
Et siquid legis umbraculum ocul
tauit: demētre reuelet vt si palmā
beatitudinis nō meremur: saltem

vel pro deliciis venia; consequantur.
Per christum dominum nostrum
qui est benedictus in .s. .s. Amen

Portio mea
Beth Sequitur ca
pitulum .viij.

Ambro Cui preponitur lit
tera octava videlicet
beth que interpretacione latina dici
tur pauor. **Hugo** quo sanctus
ppl's tenetur ne desideratum amit
tat q est portio eius. Unde seque
tur subiungit dicens **Mycol**.

Portio mea dñe. qñ dicat. fir
mit spero q tu sis pars a por
tio mea in su **Iero** qui elin qe
tura bñtudine mundi su
perbia; honori fastigia; diuicia; et
q iactantia; et in celis collocat the
sauros: huius portio efficit deus.

Ri Unde autem spes ista hanc
portionem consequendi surgat
consequenter declarat dicens [dixi]
v. decreui custodire legem tuam p bo
num vsu liberi arbitrii tua gratia in
formati. Et q ad huius vsus conti
nuationem facit oratio deuota **Iero**
subdit **O** precatus su faciem tuam
v. misericordiam tuam qua peccatores
dignaris respicere. Et addit **I** toto
corde meo. v. itaq; intellectu q affe
ctul miserere mei. **I** conuadmo in me
bonum vsu liberi arbitrii. cui con
tinuatio procedit ex gratia dei. **I** m
eloquium tuum. qd dixisti. **P**etite et
accipietis. **O** gitauit vias meas
v. processus in bono qui sunt tardi
ex fragilitate humana. sed sunt festi
mi ex gra diuina. **I** subditur **L** co

ueri pedes meos. v. se sus a affectus
meos. **I** in testi **Iero** id est i pce
monia tua. **I** pta tuavt
ea opere conpleam **P** aratus su; a
non su turbatus vt custodia ma
data tua **Hugo** Achi dicat Etia
propter mandata dñi custodia ma
parat su pati. q a **Petri** .ij. d. **S** i
quid patimur ppter iusticia; beati

Ric Et quia cursu bonorum de
mones suis temptationibus
intuntur impedire. **I** deo subditur **L**

H vnes peccatorum. v. temptationes
demonum. **I** ac impleri sunt me. **I** ad
impediendum me in bono opel. a le
ge tua non su oblitus. **I** tua gra; a for
tat. **I** deo subditur **M** edia nocte sur
geba ad confitendum tibi. **I** confessione
lau

Du Non vacat q dicit **M** e
dia nocte surgeba. **I** scit
em hoc tpe pmo genita egyptioy
esse pmissa p que pmi motus pcc
orum intelliguntur **Ambros**

Tuc ei fe tu et carnis illecebra. **I** tuc
mens somnolenta est: animus q oc
cupatus est. **I** tuc temptator assistit. **I** tuc
retia iacet qb; turbare possit men
te improvidam. **I** tuc varias deceptio
nes pectori dormientis in subdit vt bo
num decipiat a statu mentis oturbet.

Cast Et q scit sponsu media no
cte venturu. **I** deo eode tpe
surgit ad laudes ne in fatuas vir
gines ianua celestis sibi claudat.
Surgeba; q in hoc tpe ad laudan
du te. **I** sup iudicia iustificaco is tue

Ric v. de hoc q tuo sancto iudi
cio voluisti me in iusticia
custodire. **I** deo subditur **P** articeps
Ri

ego sum lex tua bonitate. L. omniū
timētium te. timorē fibiali. quo q̄s
cauet offendere deū patrem. L. a
st odientium mandata tua. p̄ san
ctam opationem. Et q̄a predicta
gratia diuina omnib⁹ offertur ad
eam se debite disponentib⁹. Ido sub
dit. Misericordia tua dñe plena
est terra. p̄ quā iustificas impiū;
Et quia q̄nto plus habentur bona
spūalia tanto pl⁹ desiderant. Ido
subdit. Iustificaciones tuas doce
me. bona spūalia in me augmen
tant. **Iero.** hoc est mandata tua
intelligā. predicemq̄ ope compleam.

Bonitatem ^{fe}
Theth ^{ci} ^{Sequitur}
^{caplm. ix}

cui preponitur nona lra hebraica
que ē Theth. cui⁹ interpretatio est
exclusio. Scriptur est enī de carita
te. q̄ caritas foras mittit timorem

Nic. Caritas em̄ christi uiget
nos ab opus bonū ex cōsi
deratione beneficiorū in mente et
corpe receptū. quod iste ppl's fi
delis cōsiderans cōsequenter ait. d.

Bonitate fecisti cui seruo tuo
dñe. laiam ei offerēdo ab ima
ginem tuā creatam. a lō gratie su
peraddēdo que fuerūt data homi
ni in statu innocentie. a post lapsū
dantur in baptismo. a ante dābā
tur regulariter in circūcisione. Lfm
verbū tuū. p̄ uyt habet. **Genes.**
Faciam⁹ hoīem ad imaginem. q̄nt
tum ad lō nature. a similitudinem
nrām quantū ad lō gratie. Et quia

non delect hoc homini sufficere h̄ sp̄
delet perfectum in spūalibus que
reze fm q̄ dicit **Aug⁹** in li. de p̄fecti
one iusticie. Nemo inquit cū mul
tū p̄fecerit: dicat mihi: sufficit. ex
iit de via ante terminū. Ido uera
petit dices. **B**onitatem. Iquantū;
ad p̄fectionem appetitus. Let disci
pli nam et scientiam. Iq̄ntum ad p̄
fectionem intellect⁹. Ldoce me. Iam
pliori gratie tue illustratione. Et
dicit disciplinā quantū ad cogniti
onem moraliū. a scientiā quantū
ad cognitionē. **Call.** docet enī
speculabiliū. **Call.** de bonita
tem: inspirando caritatis desiderū.
docet disciplinā cū in tribulationi
bus paciā donat. docet scientiā
Iero. uidelicet ut discretionē ha
beat a sciat discernē inē bo
num a malū. in ter uitam a mortē.
inter corp⁹. **Call.** Sed aliter de
a aiā. **Call.** us docet. alie
magister human⁹. Ille vba pro
mit sed intellectū non potest eaz
reū prestare que precipit. De⁹ au
tem prius cor illuminat ut intel
lectum electorū eius uerba descen
dāt. Sequitur. quia mandatis tu
is credidi. Ica ope **Nicol.** Et quia
re complendo. **Nicol.** inter dei
beneficia ad animaz pertinentia nō
solū est collatio gratie sed etiā cor
rectio culpe sine qua non transitur
presens uita. Ido subditur. **P**ri
us q̄ humiliaret. per tuam corre
ctionem. Iego deliqui. incurrendo
culpam. p̄pterea eloquiū tuū; cu
stodiū. Ex diuina em̄ correctōe
experitur homo quantum bonum

fit deo obedire. **B**on⁹ es tu. grati
am offerendo. Et quia bonus est sui
ipsum diffusiuus. Ideo subditur. **Q**
uia in bonitate tua doce me iustificatio
nes tuas. In bonitate tua mihi comu
nica. **Call.** Consequenter petit
do. **Call.** bonitatis auxilium
vt iustificationes dñi quas lectio
ne didicerat; i suo certamine deca
raret. **vn** **Ri.** Multiplicata est
de subditur. **Ri.** sup me iniquitas
superborum. et demonum me conan
tium impellere ad peccatum. ego au
tem in toto corde meo. videlicet intel
lectu et affectu. **Yero.** [scrutabor
mandata tua] consolationem req
rens in eis vt sic euadam eorum te
ptamenta. **Q**agulatum est sic
lac cor eorum. **p** et malicia
temptamenta. **nico** oppressum
qz spiritus maligni sunt in malicia
obstinati. ego vero legem tua me
ditatus suus. **q** Cassio. Ad facili⁹
eis resistendum vt eorum crudelis ob
stinatio pia pseuerantia vinceret.
Ri. Bonum mihi domine qz
humiliasti me. et qz per in
fultus et temptationes demonum de
disti mihi cognitionem fragilita
tis mee ne ex domis tuis cadrem in
supbiaz. Hoc modo dicebat Pau
lus. ij. ad **Cor. xij.** Ne magnitudo
reuelationum extollat me: datus est
mihi stimulus carnis mee angel⁹
sathane qz me collaphizet. Ergo
ad h^o pmissi me temptati. vt di
scam iustificationes tuas. et vt fa
cerem que docuisti. Et qz experime
to pprie fragilitatis mouet homo
magis ad discendum; arte defendendi

se contra impugnationem demonum q
habetur p vetus et nouum testamen
tum. Ideo subditur. **B**onum mihi
lex oris tui. qz decem precepta deca
logi locutus est de⁹ in monte synai
p angelum personam dei representantem.
Et legem euangelij locutus e nob
p filium in carne apparentem. **fm** qz
dicit ad heb. et. Nouissime locutus est
nobis in filio quez constituit herede
dem vniuersorum. Sequitur. Super mi
lia auri et argenti. et super oes mu
di diuitias. quia tanto spualia ex
cedunt tpalia quanto illa que sunt
anime corporalibus preferuntur.
Hugo Vnde in glosa dicitur
Plus diligit caritas
legem dei qz cupiditas milia auri et
argenti

Manus tue do
Joth Sequitur ca
pitulum deci
mum cui preponitur decima littera
videlicet **Jo**th que interpretatur pn
cipium. Vnde fidelis populus pn
cipium sue creationis rememorans
petit illuminationem intellectus
sui dicens. **Augustinus**
Manus tue. et dei virtus et dei
sapientia videlicet christus
dominus. [fecerunt me] **fm** anima
ab imaginem tuam. et plasmaue
runt me. **fm** **Ri.** i statura recta
corpus. **Ri.** ad videndum de
um vt videlicet homo ex figura cor
poris quodammodo de creatur ore
plari et amate celestia. Vnde poeta
dicit. Os homini sublimi debet ce
lumqz videre. **I**ussit et erectos ad sy
R. liij.

dra tollere vultus. Et similiter atq;
querere ab Empedocle Curvueret.
Respondit **V**t astra aspiciam. sub
trahere celum: nullus ero. Sequitur
[Da mihi intellectus.] **H**oc est eleva
tionem a illuminatione intellectus
ad te cognoscendum a amandum. Ani
ma autem humana ad imaginem dei
creata capax est ipsius per cogniti
onem a amorem. **I**t declarat quo fi
ne petit intellectum dicens. **V**t di
scam mandata tua. ipsa intellige
do a opere. **C**ass Petrus ergo po
completo **C**ass pulus fidelis
intellectum ut quem Adam per mo
ledientiam perdidit: idem populus
per deo commis obsequia mereretur
Nicol **Q**ui timet te. timore si
liab. videbunt me a leta
buntur. qui a caritas gaudere facit
de bono proximi. quia in verba tua
Hug **V**m promissione verborum
tutorum. [super speravi.] **Q**u
plus daturus es iustis tuis quam pro
misti. Sensus talis est **Q**ui timet
te: videbunt iustum. a letabunt.
quia inde eis est leticia quia viderunt
bona opera tua. **A**mbros **E**st enim
lomis ut affectu pio castum publi
cus: sapiens prudente: misericors
liberalem diligat. a virtutes suas
in alijs amet. **O**lerisq; enim iusti
aspectus: admonitio correctionis est
perfectioribus vero leticia est. **M**a
gna enim virtus est in oculis. quod
apparet in naturalibus. **B**asiliscus
vero si quodcumq; animal viderit pri
or: hoc suo visu fertur occidere. **S**pe
quoque serpens dicitur mori: si sue

rit hominis preventus aspectu. **E**t
go si tanta virtus est in oculis ser
pentis vel in oculis hominis ut si al
ter alterum prior viderit: possit oc
cidere. **N**unquid est virtus in oculis
iusti qui est repletus virtutis gra
tia. **S**ed qui videt iustum debet scire
quid videat. non illum videt in cor
pore. non in vestimento. non in pa
trimonio. non in vultu. **S**icutus vi
det quod non illum videt nisi eius vide
rit mentem. nisi eius sermone in
tenderit. nisi sensus illius poterit
comprehendere a sapientia: de tra
datu eius assumere. **T**unc igitur
letabitur cum ista perspexerit a cog
nouit. **R**ic. **E**t quia homines ali
rit ea. **R**ic. quando ex fragilita
te humana committunt aliquid pro
pter que a deo puniuntur in hac vi
ta ne postea gravius puniantur. si
cut patet. **iij. Regum. xiiij.** de viro dei
qui seductus a falso propheta in be
thel rediit propter quod a leone occi
sus fuit. tamen leo cadaver eius non
tetigit sed servavit ad ostendendum
peccatum eius illa pena deletum a
in alijs actibus vite sue eius meri
tum. **D**eo subditur. **C**ognovi do
mine. **I**d est expectus sum etiam in
passionibus meis. quia equitas iu
dicia tua. quibus punis licet ipsa
aliquando sint occulta. a in verita
te tua. **I**d est iuste. **H**umiliasti me
per tua flagella. **F**at misericor
dia. **I**n peccatorum meorum deletio
ne. **V**t soletur me. **D**e spe vite eter
ne. **S**ecundum eloquium tuum ser
uo. **C**assiodor. **I**d est se
cundum

illam promissionem qua responde-
tur in euangelio se tribulatos reli-
cturum minime in passionibus.

Nicolaus **A**miant mi-
hi miserationes
tue a viam. Vita gratie in presenti
a vita glorie in futuro. Quia lex tua
meditatio mea est. **R**ue quidem me-
ditatio est dispositio ad gratiam ha-
tendam. a habitam augmentandam
Et quia ex profectu bonorum causa
tur confusio demonum. **I**deo subbi-
tur. **C**onfundantur superbi. **I**dem est
spiritus maligni qui de celo prope
suam superbiam sunt deieci. Quia
iniuste iniquitatem fecerunt in me.
Licet enim demones iuste a deo per-
mittantur nos temptare: tamen po-
testate sibi concessa vtiliter iniqua vo-
luntate. **E**go autem exercebor in ma-
ndatis tuis. Quia quanto homo sen-
tit se a demonibus plus temptari:
tanto magis debet in bonis operibus
exerceri. **E**t quia in pugna contra
demones indiget homo suffragiis
bonorum. **I**deo subdit. **C**onuertan-
tur mihi. **I**dem est ad auxilium meum.
Ltimentes te. **I**timore filiali. **E**t qui
nouerunt testimonia tua. **I**ntelligē-
do a operando precepta tua. **E**t quia
per bonum exercitium purificatur
cor humanum. **I**deo subdit. **E**t
at cor meum immaculatum in iusti-
ficationibus tuis: ut non confun-
datur. **I**n presenti per lapsum culpe.
a in futuro per lapsum in foueam
gehennae. **Ambrosius** **R**ue autem
ne sunt iustifi-
cationes. **A**udi prophetam dicen-
tem. **D**ic iniquitates tuas ut iusti-

ficeris. **E**rgo qui iniquitates dicit:
iustificatur. qui autem iustificatur
non confunditur. quia pudore pec-
catorum matura confessione peri-
mit.

Defecit in salu-
tate tuam anima mea
Caph **S**equitur ca-
pitulum vn-
decimum cui preponitur vndecima
littera scilicet **Caph**. que interpre-
tatur incuruatus. **I**ncuruatur fi-
uati sunt. **D**u. **D**eles velint no-
lunt per hanc infirmitatem quod diu in hoc cor-
pore detinentur: quod corrumpitur a
aggrauat animam. mens tamen
eorum ad superna rapitur cum in
amore accenditur contemplationis
diuine. **D**e qua consequenter subdit
dicens

Defecit **Nicolaus** **C**irca
quod
sciendum quod quanto plus anima in
contemplatione eleuatur: tanto ma-
gis ab occupatione exteriorum se-
suum re trahitur. **E**t quando con-
templatio multum intensatur: sen-
sus exterior ab actu suo cessat a im-
peditur ut patet in raptu. a sic ani-
ma quodammodo deficit in quan-
tum cessat ab actu exteriori: absor-
pta in contemplatione summi boni
a delectatione sequenti. et hoc est
quod dicit. Defecit in salutare tuum
anima mea. Quia talis defectus
est salutaris. **Gregorius**. **i**ij.
moral. **N**am quo quisque robustior eterna
appetit eo a seiporalibus salubri de-

fectione **Ambrosius** De
lassatur. **Ambrosius** fice
re enim est migrare vnumqueng
totis studijs ab id quod diligit. Il
lus enim cogitat. illi adheret. illud
personat. illud i mentis gremio fo
uet. in id quadam defecatione trans
funditur. a hoc solū timet ne illud
possit amittere. At tollatur igit ani
ma nostra deficiēs suis viribus vt
adheret summo bono christo sa
lutari nostro per quod fiet eterna
liter beata. **Et** in verbis tu
Sequitur. NICO. um super spera
ui. quo promissisti vitam beatam.
Quanto enim quis in contempla
tione eleuatur: tanto magis de ve
ritate huius pmissionis certificatur.
Defecerunt oculi mei in eloquiū
tū. Iq̄ quāto oculi interiores ani
me plus eleuantur i deū tanto ma
gis diuinam bonitatem percipiūt
a veritatem. que i sacra scriptura
diuinis eloquijs exprimunt trans
cendere in infinitū. a p consequēs
accenditur eius desiderij ad vidē
dum deū immediate atq̄ eo fruen
dum. **Ite** subditur. **L**dicētes quan
do consolaberis me. **I**n pfecta be
atitudine. **Et** q̄a ex tali eleuatione
ad diuina redditur hō quasi insens
ibilis circa exteriora agibilia. **Ite**
subditur. **Q**uia factus sum sicut
vter in prima. **V**ter enī i prima
derelictus videtur nō applicabil vl
tra humanis vibus. a hōies excel
lenter cōtemplatiui reputantur in
agilibus a politicis vāctib⁹ mū
danis quasi stolidi. **Vnde** a iij. **R.**
Principes exercitus q̄ erant cu;

hyru dixerunt de ppheta qui vene
rat ab eum iungendum. Quid ve
nit insanus iste ad te. **Et** i figura
h⁹ facies **Moy**si apparuit conuata
ex collocaione domini vt habetur
Ero. xxviii. Excellentē ergo cōtem
platiui ab hominibus mundanis
reputantur fatui. a tamen fm veri
tatem sunt sapientissimi. qz sapia
consistit proprie in cōtēplatione
p̄ime cause non solum scdm scōs
sed etiam scdm phos vt habet p̄i
mo metaph. **Et** quia excellentē cō
templatiuis vita presens vertitur
in te diuina. **Ite** subditur. **Q**uot
sunt dies serui tui. id est q̄ diu re
tardator a beatitudine celesti. **Do**
modo dicebat **Paulus** ad philip.
p̄mo. **D**esiderium habeo dissolui et
esse cum christo. quando facies de
persequentibus me iudiciū. **I**is est
de diabolo cum ministris suis. **I**nde
finēter temptantibus me. **Extre**
mum enim iudiciū in quo demo
nes generis humani persecutores
decidentur in infernum a sanctis.
et maxime a cōtemplatiuis homi
nibus desideratur. quia tunc vita
contemplatiua nunc inchoata cō
summabitur. **Vnde** dicit **August.**
super **Iobem** exponens illud. **Sic** eū
volo manere donec veniam id ē in
choata cōtemplacō manet donec
veniam: tunc perficienda cu; vene
ro scilicet ad iudiciū. **Consequē**
ter subiungit de impedimento sua
uitatis que est in cōtēplatione
S. **N**arrauerūt m̄ iniqui fabula
tiones. **I**q̄ nullā cōtinent veritatem
seu utilitatem. **I**h nō vt lex tua. **I** que

nulla falsitatem continere potest: cum sit a prima veritate derivata. Deo subditur **O**mnia mandata tua veritas. **Call** [iniqui] sci; infallibilis. **Call** heretici et p[ro]f[an]i persequuti sunt me. Inubendo peruersa aut falsa suadendo. **I**dem col[um]ba adiuua me. **V**t possim eor[um] p[ro]f[an]i onem superare. **L**egit fere. **A**ulominus **H**ug[er]o s[um]ma uerunt me i terra. **I**quasi dicat s[er]uare ad nihil; redigerunt me sed t[er]ra non ex toto. **Q**u[od] lego aut[em] non de reliqui mandata tua. **E**t q[uod] hoc n[on] p[er]cessit ex virtute humana: s[ed] ex b[e]n[e]d[i]ctio[n]e d[omi]ni magis. Deo subditur **S**econdum misericordiam tuam uiuifica me. **I**n uita eterna. ubi facti nulla contrarietate pulsantur. **L**egit custodiam. **V**sq[ue] **N**ico[laus] testimonium in finem uite. **N**ico[laus] oris tui. **V**i delicta p[re]cepta decalogi. aut uerba facti euangelij que proprio ore p[ro]tulisti.

Et eternum domini **Lamech** Incipit cap[itu]l[um] xij. cui p[ro]ponitur l[ite]ra. xij. **Lamech** que interpretatur cor. **I**n hoc cap[itu]lo fidelis populus cor i domini mandata constituens: asserit uerbu[m] domini nequaquam habere terminum dicens **E**t eternum d[omi]ni uerbum tuu[m] p[er]manet in **H**ug[er]o **D**oc de angelis dicitur q[uod] in celo p[er]manet uerbum dei in eternu[m] q[uia] iam nihil possunt facere a uelle nisi q[uod] de[us] ordinat a uult. **V**n[de] ut nos ei[us] uolun

tatem omnino faciam? sic petim[us]. **F**iat uoluntas tua sicut in celo et in terra. **S**icut angeli s[un]t conformes in celo uoluntati d[omi]ni. ita sint et homines i terra. **P**ost celu[m] uero terra intuens subdit. **I**n generatione et generationem **I**ero. **V**na generatio tua. **I**ero. ratio legis e[st] prophetarum. alia euangelio[rum]. **I**n his generationib[us] ueritas dei p[er]manet q[uia] nihil mendacii i scripturis sanctis p[er]tulcerunt. **H**ugo **F**undasti terra[m]. **V**ecdesiam in fide christi. **E**t in ea p[er]manet. **S**equitur. **O**rdinatione tua p[er]seuerat dies. **D**iem uocat claritatem eternam. **Call** **R**am quotiens in singulis numero dies ponitur uenturus ille s[er]u[us] qui uerus atq[ue] eternus est. et non habet no[n]dem. **D**e quo scriptum est. **E**t erit illis dominus lumen eternum. **Q**uoniam omnia seruiant tibi. **V**idelicet illa quibus dies p[er]petuus erit ut excludantur illi qui infidelitatis tenebras patiuntur qui domino non uidentur. **N**icolaus **E**t q[uia] seruare **N**icolaus **C**ontra casum peccati maxime ual[et] d[omi]ni legis meditatio sicut dicit **H**ieronimus ad **R**usticiu[m] monachum. **A**ma scripturarum sanctarum studia et carnis uicia non amabis. **D**eo subdit **N**isi q[uod] lex tua meditatio mea est. **I**dem est nisi fuisset occupatus in tali meditatione. tunc forte perisset. **P**er lapsum in culpam graue[m]. in humilitate mea. uidelicet impulsus corruptione[m] mee carnis q[uod] ex sua uilitate r[ati]o est mee humiliatio[n]is s[er]m

illus **Mich. vi.** Dumiliatio tua sit
medio tui. Et qz tale seruatuum
debet diligēter custodiri tanq̄ vat
de necessariū Ideo s̄bdit. **M**eter
num nō obliuiscar iustificaciones
tuas. que continentur in lege tua. L
qz in ipsis uiuificasti me. p̄ earuz
meditationes p̄seruando me a pec
catis. **I**deō dicit vltteri. d. **Quis**
fū ego. Ieo qz vitaz meā seruasti di
cto mō. **S**aluu me fac. de futuro sic
de p̄terito. qm̄ iustificaciones tuas
in decalogo descriptas. **L**ex q̄siui.
intelle dū. **Cass.** Alij ei honores
a affectu. **Cass.** seculi appetunt
Alij coniugia querūt. alij gaudia
mundi occupant. **I**st e sibi mesti
mabiles putat eē diuicias si iugit̄
mādata dñi pbaret exquirere. Et
necesse inq̄t habeo vt saluu me fa
cias. qz. **E**xpectauerūt. longo
certamine. latenter mihi insidiādo.
Lp̄ peccā. **Nico** vspūs maligni i
tores. **Nico** peccato obstina
ti. vt perderent me. p̄ lapuz mor
talis culpe. **T**estimonia tua intelle
xi. **I**ntelligere em̄ est intus legere
a sic eorum insidias euasi. qz sacre
scripture deuota meditacō ē arma
tura o tra temptationes demonuz.
Et qz ex tali meditatione intelligit̄
finis p̄fectionis humane. **I**deō sub
ditur. **O**mnis o summationis. v
humane p̄fectionis. **L**vidi finē. **E**t
quis sit iste finis o sequenter o stē
dit dicens. **L**atū mandatū tuum mī
mis. **I**stud est mandatū caritatis
q̄d est tante latitudinis vt se etiā
extendat ad inimicos diligendos.
a vniuersa delicta operiat sic dicit̄

prover. y. **V**niuersa delicta operit
caritas. **Q**ui autem sit finis p̄fecti
onis humane patz. v ad **Thymā**
vbi dī. **F**inis p̄cepti est caritas. v
dilectio dei et proximi. **V**nde salua
tor ait **Matth. xxij.** **I**n his duobz
mandatis. hoc est in dilectione dei
a proximi. tota lex pendet et p̄phe
te. **Hug** **O**mnis ergo consumma
tionis v omniū prece
ptorū. vidi finem a p̄fectione. le
gis esse ca. **Cass** **S**i aut̄ ad litte
ritatem. **Cass** rā hoc velis ad
uertere. potest etiā accipi qz rebz
secularibz terminus videtur sp̄ im
positus. **M**andata aut̄ domini nō
hūt finem. quod ideo sic posituz ē.
vt nec ambitiones seculi aliq̄s de
sideranter expeteret q̄bus finē da
tum esse sentiret. a mandata domi
ni nimia festinatione p̄quireret q̄
latissima comprobaret.

Quomodo dilexi **M**en **Hugo**

Sequitur capitulū. xiiij. cui p̄ponit̄
xiiij. littera hebraica scilicet **M**en.
que interpretatur viscera: vel ex in
timis. vnde caritas intelligitur que
tanq̄m ex intimis cordis medullis
accenditur quam se fidelis populz
totis viribus diligere ostendit cū
admiratione ita dicit̄

Quomodo dilexi legem tuam
dñe. **L**q̄ in nouo testamēto o t̄
netur. **E**t videt̄. d. **L** tota die. v cōti
nue. **L** meditatio mea est. **I**d est de
ea a in ea medito. **Jeron.** **I**n
hoc apparet eum lege dei diligere

qui per omne tempus vite sue eaz
cognoscitur. **Cast.** Si quis cau
meditari. **Cast.** sas quasam
q; respectu domini sub moderacone
disponit: si cibos temperanter acci
piat: si somnos ouementer capiat
si se honesta a pbabili adione co
mendat: lege; dei meditatur sicut
dic ap'ls. Siue em manducatis: si
ue bibitis: siue aliqd aliud facitis
omnia in gloria dei facite. Sequit

Super inimicos meos. **Nic.** os a infide
les. qui cedit quantum ad natura sunt
amici: tamen qntu ad infidelitate;
sunt inimici. sup hos prudente me
fecisti. prudentio re ipis i h^o ma
dato tuo. p mandatum tuum a
me vere intelleduz. cui fideliter obe
diui. quia in eternu; mihi est. Iu
dei et h' habent sacram scripturam
non tu intelligut eam vere: sed per
uer. **Hu.** Iste g iustus prudent
se. **Hu.** tior factus est illis per
fidem christi: fideliter scripturas in
telligens. Et qa iudei ex mandato
dei tpalia quesierunt. Ideo non fu
it illis in eternu;. Iste uero mandatu
dei dilectio eius manebit in eter
num. cuius premiu est ipse dilectus
dñs christus qui. **Nic.** Et quia de
est eternus. **Nic.** sacra sep tu
ra docet h' duplr. Vno modo ab
hoie perito in intellai sacre scripture
Et in tal inoticia discipulus aliqu
transcedit mgem q; h; datus inge
mum a diligentius exercitiu. sicut
contingit in pluribus. Et in psona
taliu dicitur. **S**uper omnes doce
tes me intellexi. vi delictet sacre scri

ptur veritatem. Cuius causa sub
dit. Lq; testimonia tua meditatio
mea est. I. meditatio mea circa te
stimonia tua otinue versat quatu
huana fragilitas patit. **Alio mo**
doce h' a deo sic edocti fuerut apli
de qb dicit Iero. in epla ad Pau
lmū de oib; sacre scripture libris
Quicqd alijs exercitaco a quotidi
ana in lege meditatio tribue solet
hoc illis spiritus sanctus suggererat
Et erant: fm q; scriptum est: doci
biles dei. **Doc** etiam modo fuerut
edocti plures alij sancti sicut de be
ato Francisco a Antonio legitur a
peluribus alijs. Et iste modus se
cundus sciendi est excellentior pre
cedentibus. **Propter** quod in pso
na taliu seditur. **S**uper senes. Ip
exercitium longi tpsis scripture no
ticiam hntes. Intellexi. ex diuina
inspiratione. Cuius causa subdit
Lq; mandata tua exq; hui. Intelle
duz vbyz tuoz a te mihi dari deuo
ta oratione petui. a dedisti in sicut
scribit Sap. iiii. Innocenti a venit i
me spūs sapie Sequitur. **B**omni
via mala. Iq; ducit ad pditione. Lp
hi bui pe. **Hu.** cogitacoes a af
des meos. **Hu.** fed; q; promi sunt
ad malu ab adolescētia sic d; Gen.
vii. **Vt** custodiā vba tua. **Q**uē
a mandata negatiua q; lia sunt. **Nō**
occides. **Nō** mechaeris. **Nō** furtū
facies. a filia q; phibent malu. **A**
iudicis tuis. in lege diuina otentis
nō dedinaui: q; tu lege posuisti in.
Iero. Lege; mandatorū a te sus
cepi a statuisti q; si ab his
dedinare i etno in iudicio condemnare

Mel et qd ex eoru obfuatia expe
ditat opna tributio delectans
aiaz. Jo subdit. **O**ni dulcia faucib?
meis eloqa tua: sup mel ori meo.
Os a fauces accipiuntur metapho
rice p viribus superioribus anime
videlicet ratioe a intellectu anime.
quibus dulcedo celestiu in pnti ali
quo modo sentitur a p gustatur a
p sequens peccatum qd est hui?
dulcedinis impedimentu oditur.

Tercio. Nam sicut mel visibile
amaritudines ardet no
stratum fauciu: ita eloquijs domi
nicis amaritudines nostror crimi
num mitigantur. **M**andatis tu
is intellexi. **R**eco. videlicet dul
cedine: tue retributionis sm qd di
citur. **I**sa. lxiij. **O**culus no vidit de
us abs te. a auris no audiuit que
preparasti diligentib? te. **P**ropte
rea odiu omnem viaz iniquitatis
quia ipsa impedit consecutionez
predicte dulcedinis a suavitatis.

Dicerna pe
Nun ^{di} ^{b?}
Sequitur xliij.
caplm cui p
ponitur lra hebreorum. xliij. Nun

Ambro que interpretat vni
cis. Ecce ipse littere
hebreorum testificantur dominuz
Jesum esse vnicum patris filium.

Hugo Cui fidelis populus at
tribuit bona sua. d.

Dicerna pedibus meis vbu
rum. a scriptura euangelica
e directio intellectu a affectu meo.
ne in tenebris huius mundi mcedes
cadam in foueam pccor. L. a lumē

semitis **M**ico qd verbum tuuz
meis **M**ico. diuinu no soluz
dirigit in adimplendis preceptis
diuinis: sed etiaz consilijs euange
licis que d icuntur semite quasi vie
strictiores a magis compendiose.
Qui autem sic in dominicis prece
ptis dirigitur dicit quod sequitur
Vraui a statui. id est firmiter
a sine mutacone dispo sui. custodi
re iudicia iusticie tue. per quaz iu
sticiam peruenit homo ad salutez.

Hugo Et quia qui vult custo
dire iusticiam pleuqz
multipliciter affligitur. **I**o subdi
tur. **H**umiliatus sum vsqueqz.
humiliatione afflictionis quia vs
quequaz passus sum multaz ad
uer sitatum **A**ug **P**ro eo qd sta
pericula. **A**ug **C**ui custodire
iudicia iusticie tue. Et ne in tanta
humiliatione ipsa fides deficeret:
addidit. **D**omine viuifica me. dan
do mihi patientiam. **S**m verbu tu
um. de quo in alio psal. d. **C**u ipo
sum tribu

Nic Consequent ostē
latione **N**ic dit se in tribula
tiones non deficere s magis deum
laudare dicens. **V**oluntaria oris
mei. a sacrificia laudis a me tibi
voluntarie oblata. **T**eneplacita fac
dne. a sint tibi

Call Laudes in
acceptabilia **C**all otio exhibe
re: deo gūssimū est. s in tbulatiōe
ampli? pbat eximiu a p dāu q in
firmitas corpis dolore pressa non
vincit. s tūc magis aia felix in dñi
laudib? exultat **V**erou. **L**a iudi
cia tua a mandata tua. **D**oce me. s
vt ea intelligaz a implea **A**nima

mea in matibus meis semper.]

Hug Ac si dicat Doce me obediē
mandatis q̄a anima mea
parata est semper ad suscipiendū
doctrinam tuam. et legem tuā nō
sum ob- meditando eam in
licus.] **Nico** corde: a exequēs
in ope. Et hoc probat osequenter
dicens **P**osuerunt peccatoēs. v.
demonēs. Laqueum mihi. v. de-
ceptiones a ille **Cass** In hac enī
cebras seculi **Cass** mūdi filia
tot laqueos inuenis quot vicia cō-
tueris. sed populo fideli nihil terre-
nuz preualere potuit q̄ se celesti cō-
uersatione tractauit. vnde subdit.
La de mandatis tuis non erraui.]
sed in eis permansi p̄ grām tuā me
preseruante[m]. **H**ereditate acqui-
sui testimonia tua. v. tua p̄cepta
decalogivt tibi obedias. In eternū.

Hugo Causam subiūgit. Lqz
exultatio cordis mei
sunt.] Et in hac exultatione. **I**ndi-
caui cor meuz. vt humiliter serui-
rem. ad faciendas iustificationes
tuas. v. opera bona que a te sunt
a iustificanti vtpote sunt opera mi-
sericordie videlicet esurienti panē
frangere. nudum vestire. a similia
de quibus dicitur **Lu. xi.** Date ele-
mosinā a oia munda sunt vob. **Et**
addit. **Cass** Nō q̄ in futuro
eternum. **Cass** misereatur q̄s
afflicto. cū in illo regno nulla p̄tē
esse miseria. sed qz fructū v. premi-
um earum elemosinaz sub eterni-
tate recipiet. vnde subdit. Lpropt̄
retributionem.] videlicet illaz quā
audiatū sunt sancti. **Venite benedi-**

cti patris mei percipite regnum.
Magna retributio que tamē de do-
mini prouenit largitare: incolam
fieri regni perpetui: consortem be-
atorum angeloz: patriam suscipere
que semper delectet nec vlla pe-
grinatione deseratur

Triquos odio ha-

Samech Sequitur caplm
xv. littera. s. samech **Hugo** q̄
interpretatur audi. Vnde admone-
mur vt diligēter aure cordis audi-
amus a consideremus q̄ de odio in-
quoz dicunt hoc mō

Triquos odio habui. Non inquitū
sunt hoies. qz sic sunt diligendi. iū-
xta illud. Diligite inimicos vros. s.
inquitum sunt peccōres odiendi sūt
videlicet vt odio habeam. in eis vi-
cia: a ame **Iero** La legē tuam
mus naturā. **Iero** dilexi.] q̄a q̄s
precepisti: ope impleui. **Et** q̄a ad
hoc requiritur auxiliū dei. **Et** subdit

Aug **A**diutor.] ad bona fa-
cienda. a susceptōr me-
us es tu. ad mala euadenda. a in
verbū tuuz. v. filiu; tuum. susp̄pera-
ui. **Nicol** id est super omnes i-
ipso speraui. quia in eo teatam vi-
ta; promisti abrahe a semini ei.
id est omni fidem eius imitanti

Hugo **P**edmate a me ma-
lignū. tam vos demo-
nes q̄ pueri homies. a scrutator.
meditans o. mādata dei mei. demo-
nes enim suis pessimis suggestio-
nibus. a perurfi homies contentio-
sa semper malignitate impediūt

te ne studio a oratione possis scru-
tari dei tui. **Iero.** Si uolueris
mandata **Iero.** penitentiam a
gere segregari habes ab illorum co-
suetudine a dicere domino. **Hugo** L
Vscipe me secundum eloquium tuum. Id est
secundum promissionem tuam. Et uiam
vita gratie in presenti. et uita glorie
in futuro. **Nico.** Et non confundas
tuo. **Nico.** me. Ne me confun-
di permittas in frustratione spei
meae. Ideo subditur. Lab expectatione
mea. Spes est certa expectatio fu-
ture beati. **Cass.** Beata enim est ex-
pectatio: ubi cer-
ta est promissio. Expectatio itaque san-
ctorum: est celorum regna angelorum
et consortia promereri. et quod super-
totum est ipsius iugiter videre qui
in beatorum corde solus semper dul-
cescit. **Hug.** Et quia homo non potest
re propria. Ideo subditur. **Adi-**
ua me. Contra inimicos qui me vo-
lunt perdere. Et saluus ero. In anima
et meditato: in iustificationibus tu-
is semper. Et quod diuina memorie
tenebo qualiter me iustificaueris.
Nic. Et quia peccatores a spe dicte
beatitude defraudantur.
Ideo subditur. **Preuisti omnes**
discedentes a iusticiis tuis. **Cas-**
sio. Nam cum sit iustificatio pec-
catorum: mentis pura confessio. me-
rito superbi spernuntur a domino qui
se tali remedio sanare despicunt.
Abdisi: quod quod iniusta. Et cogitatio
eorum. Videlicet uelle peccare. et iustis-
simo iudicio nolle satisfacere. Meri-
to igitur tales ab absolutionis gra-

subiunguntur qui totiens in omni-
bus hic pio domino satisfacere contempe-
runt. **Nicol.** Propter quod ab-
huc subditur. **Pe-**
nariantes reputauimus omnes pecca-
tores terre. Id est declinantes a le-
ge naturali. vel a lege moysi data.
Ideo dilexi testimonia tua. Id est
legem gratie que recte facit incede-
re per uiam ueritatis et iusticie. Et
quia carnis petulantia id est furi-
ens luxuria frequenter impedit gra-
tiam in hac uita. Ideo subditur. **Con-**
fige timore tuo carnes meas. Id est
mortifica in me omnes motus car-
nales. In iudiciis enim tuis timui.
In quibus totum mundum fumer
fisti aquis diluuii propter peccatum
luxurie. Omnis enim caro corrupe-
rat uiam suam. ut habetur **Genes-**
is. vi. Et Sodoma cum alijs quatuor ci-
uitatibus igne sulphureo succedi-
sti propter enormitatem luxurie et
habetur **Genes. xix.** Et non solum
horum iudiciorum consideratio. uerum
etiam futuri iudicii recordatio con-
figit meam carnem. motus eius il-
licitos exprimens timore casto. at-
que perfecto. qui non tamen habet ante
oculos formidine; uindictae sebre-
lementer etiam metuit amissionem
gratie in qua fidelis uiuit per quam
omnis reficitur christianus. Con-
figi ergo se populus fidelis timore
domini deprecatur ut moriendo ui-
uat qui prius male uiuendo mori
ebatur.

Heci iudiciū
Ayn Sequit ca
 pitulū. xvi

cui p̄ponit̄ lra. xvi. s. **Ayn.**

Ambro. que interptat̄ ocul
 lus vel fons. Dum
 autem bona p̄uidem⁹ a agimus fit
 nobis oculus cordis fons iusticie
 quā se plus fidelis auz p̄ximo iu
 ste viuendo fecisse testatur: dicēs.

Heci iudiciū **Hugo** Discernē
 tium. **Hugo** do bonuz
 a malo. La iusticiā. p̄ximuz nō le
 tendo. [non tradas me].

Rico. ne tradi me p̄mittas
 calūmiantibus me. v. de
 monib⁹ m̄hi semp nocere q̄renti
 bus. Valet enim ad didū auxiliū
 impetrādū obsequiū d̄o p̄stitum
 qd̄ allegatur cū d̄i. **S**uscipe ser
 uū tuū in bonuz. s. p̄tectionis tue
 vt pote bonus d̄ns a p̄ionus. [nō
 calūmētur] v. false accusēt [me su
 p̄bi] v. spūs maligni qui sunt sup
 bissimi. Vñ de dyabolo **Job. xli.**
 dicitur. Ipse est rex sup omnes fili
 os superbie. **O**culi mei defecerūt
 in salutare

Hugo v. i cristuz.
 tuum. **Hugo** Ac si dicēt
 Vt a moribus calūmiantū non le
 dar: serpentē eney v. xpm̄ pro me
 suspensum incessanter cōsidero: sicut
Rume. xxi. p̄figurātū est. La in elo
 quū iusticie tue. v. i verba euāge
 lica ip̄si xpi p̄ quē iusti efficiamur
 sicut dicit **Ap̄.** Justificati gratis
 in sanguine ip̄ius sumus.

Rico. **H**ac cū seruo tuo fm̄
 misericordiā tuā. sup

plendo defectū meū p̄ tuā grā. Let
 iustificatiōes tuas doce me. vt pos
 sim eas itelledu cape: a ope imple
 re. Ad hoc allegat rōnez cum s̄bdit

Seruus tuus ego sum. a ideo te
 neor implere mandatū tuū. qd̄ nō
 possum: nisi itelligā ip̄sum **Id̄.** da
 m̄hi itelledu vt sciam testimōia
 tua. a sic adimplere valeaz ipsa.

Tempus faciendi d̄ne. q̄si dicat
 Non differas m̄hi itelledu dare:
 quia t̄pus est dandi. Cui⁹ causa
 subditur. [dissipauerūt legē tuā]
 puerse eā exponēdo: vt iudei a here
 tici. neq̄ eā recipiēdo vt pagani:
 atq̄ eā trāsgrediendo vt mali chri
 stia

Cal. Et q̄ntum legē domi
 ni. **Cal.** dissipauerat nephā
 da p̄sumptio: tantū deo tus popu
 lus ad mādata eius festinabat im
 plenda: dicens. **I**deo dilexi mā
 data tua. v. rāciter itellecta [super
 aureum a topazion].

Iero. Sicut em̄z aurū cuncto rū
 metalloꝝ p̄cellit preciaz
 ita topazius omnū gēmaz i se cō
 tinens pulchritudines: omnū vñ
 cit honores. Et ideo fidelis plus su
 per hoc iā dei mandata diligit.

Cal. Topazion vero sic quidā
 scribere volūt genus est la
 pidis: q̄ntū inuētiōe rarū: tantuz
 mercū q̄ntitate p̄ciosuz. qui duos
 fertur h̄ie colores. vnū aureū pu
 rissimū. et alterū etherea claritate
 relucētē. Lampat em̄z cum solis
 splendore partit̄ oim̄ gēmaz supe
 rans p̄ciosissimas claritates. i aspe
 ctū suū singulariter puocans ocul
 loꝝ cupidissimā voluptatē. Quaz

si polire velis: obscuras. si nature
aprie relinquant: irradiat. **De** ipis
regib: esse ferē mirabilis: vt mē su
as diuitias nihil sile possidere co
gnoscant. **R**ico. li.º. ethimol. Inue
ta est pmo in arabia insula in qua
tragobite p̄dones fame et tēpsta
te fessi aq; herbaz radices effode
rent: euerūt. q̄ insula postea q̄sita
nebulis coopta: tandē a nauigan
tibus est inuēta. se b̄ ob hoc locus
a gēma nomen ex causa accepit.

Ram topazim iuxta tragobitarū
linguā habet significationē querē
tis. Est autē amplissima gēma.

Cab. de qua non sunt multa di
cenda: ne q̄ scriptura di
cit esse contemptibile: nos de sidera
bile affectata laude faciamus.

Augº Cum vero ipsa mādata
diligūtur sup aurū a la
pidē preciosū multū: oīs p̄e ip̄s
mandatis terrena vilis est merces
nec vlla ex p̄te q̄cunq; alia bonis
bona comparantur his bonis quī
bus homo fit bonus.

Hugo Et p̄p̄ea inq̄t: sup au
ram a topazion. r̄ su
per omnes mūdi diuitias mādata
tua dilexi. **R**opterea ad oia mā
data tua dirigebat. vt ea ob orle
stem mercedē recta intentōe imple
ret. a p̄ se q̄ns. **L**omnē viā iniquā
videlicet ad peccatum deducentem
Lobio habui.

Mirabilia te
Phe. Incipit ca
pi. xvij. cui
ppomē lra hebraica

xvij. vij. **P**he. q̄ it̄ t̄p̄at̄ os apui.
Rico. Describēs em̄ p̄pha i hº
caplo vite cōt̄platiue
sblimitatē apuit os suū: dicens.

Mirabilia. Circa q̄ sciendū
q̄ ascensus cōt̄platiōis p̄hice
incipit ab admiratōe: s̄m q̄ dicit̄
p̄mo metaphisice p̄pter admirari
ceperūt hoīes philosophari. **V**idē
tes em̄ effect̄ nature mirabiles vt
choruscātōes: fulgura: terre mot̄
a similia: ceperūt causas p̄scrutari
a sic p̄hari. Et eodē modo ad subli
mitatē theologice cōt̄platiōis s̄a
di doctores: vt **J**ero.º. **Aug**º. a simi
les ceperūt ascendē ex admiratōe
q̄ vidēt̄ sacras scripturas mira
biles: cōfident̄ de diuino auxilio ea
rum intellectū sanū inquirē ceperūt
a deo adiuuātē repperūt. a q̄ntūz
ad hoc dicitur. **M**irabilia testimo
nia tua. r̄ mirabiles sacre sc̄pture.

Jero.º q̄ vidi in his aliud p̄fer
ri: a aliud figurari. Lideo
sc̄rutata est ea anima mea.

Rico. querendo eam̄ intellectū
in tui adiutorij cōfidentia
Et q̄ vna scriptura icellecta aperit
viā ad aliā intelligēdam. **I**do sub
ditur. **D**edatio s̄monū tuoz
scriptoz i lege a p̄phetis. **L**illumiat
a intellectū dat. **V**i. i euāgelij vbi
ipsoz s̄monū plena fit dedatio.
Lpuulis. r̄ christiāis: de quibus
dicit saluator. **M**ath. xi. **C**ōfitebor
tibi dñe pater celi a terre: q̄ absco
disti hec a sapiētib: a prudentib:
a reuelasti ea puulis. Et q̄ cogni
tio veritatis excitat appetitū ad am
plius cognoscendū. **I**do subditur.

Os meū aperui. et intellectus ex
tendi ad capiendū verbū dei: quod
est cibus anime. Vñ intellectus dicitur
hic os anime: sicut in animalibus os
est illa pars corporis per quam cibus ac
cipitur. et attrahi spiritus. et intelligentie
quod datur desideratibus eius. Idem sibi
dicitur. Quia mandata tua desiderabam. et
scire et facere. **Hugo** Dic est arguere.

Hugo mentum quod propter desiderium datur homini gratia. ex hoc desiderio accensus subiungit.
Aspice in me aspectum predestinationis omnis. et miserere mei.

Rico eleuando intellectum meum ad capiendum veritatem transcendente intellectus mei facultate. Et secundum iudicium diligentiū nomen tuum. et sicut iuste disposuisti diligentibus te facere. quod sicut dicitur super. vii. capitulum celestis hierarch. Vbi cognitio foris stat dilectio intrat. Sequitur.

Hugo **G**ressus meus. et motus et voluntates anime mee dirigere et eloqui tuum. et ut recte viuam secundum iussa que precipis. et non dñet mei omnis iniusticia. et peccatum per quod iniuria fit deo. et ideo amittit hereditatem eternam que tenetur ab eo.

Aug Quid ergo aliud oratur nisi ut precepta que deus imponit iubendo impleri faciat adiuuando. et **Edime me a calumniis hominum.** et a falsis criminatombus quas mihi homines imponunt.

Hugo et ut custodias mandata tua que in libris et contentionibus non possunt custodiri. **Facie tua illumina super suum tuum.** et maiestatem festam

subueniendo tuam prentiam. et doce me. et illuminationem gratie tue. et iustificationes tuas. et ut facias eas: quod euidentius alibi legitur. Doce me facere voluntate tua. Recolens autem iste dolorem penitentie preuagationis sue consequenter subdit: dicens.

Hugo **A**xius aquarum duxerunt oculi mei. et oculi mei per quos intrauit in me peccatum corde iterius strito eduxerunt lacrimas. et quod non custodierunt legem tuam. illecebras huius seculi attrahentes. **Cass.** dignum ergo est ut per quos et excessus admittitur.

Iero. Vera est enim prentia iugiter. et fletibus commissa diluere et abluta non iterare.

Vultus es domine.

Sade Incipit. xviii. capitulum in cuius prepositio. xviii. **Sade:** que interpretatur consolatio: que recte post fletum sequitur. Vñ populus fidelis que per fletum in se punit peccatum deum: qui penitentibus veniam promittit iustum esse denuncians: ait.

I Vultus es domine. qui peccato res punitis. et rectum iudicium tuum. **Cass.** res se affligere et eos tua debeat medicina saluare.

Rico Mandasti iustitiam. et precepisti legem tuam. et iustitiam continentem. et testimonium tuum in ipsa lege contentam. et veritatem tuam. et veritatem legis tue. et valde: supple custodiri. Et quia dolet de
S. ij.

transgressoribus legis. **Ite**o subdit
Abescere. et liquefieri. **Ime** fe-
cit zelus meus. **que**z habeo circa
legem. **pp**ter hoc. **quia** oblitus sunt
verba tua inimici mei. **facientes**
contra eaz ac sic eam pro nihilo re-
putarent. **Et** omnes tales reputat
psalmista inimicos suos. **qz** sunt
aduersarii veritatis. **Com**itum
eloquium tuum vellemeter. **quo** in-
flamat ad amorem diuinum: **q** pro-
prie dicitur zelus eo qd est amor
singularis. **La** seruus tuus dilexit
illud. **quia** hoc sciebat ad remedi-
um humani generis attributum.
Sequitur vox populi christi ani. **L**
Adolescentulus sum ego. **resp**ci
populi qui pcessit a principio mu-
di. **La** contemptus. **quia** in ecclesia
primitiua fuit populus christianus
multum afflictus et despectus a ty-
rannis. **Iustificationes** tuas non
sum oblitus. **quia** pppter contumelias
et afflictiones quas sustinuit a
fide catholica non recessit. **Iust**
icia tua iusticia in eternum. **quia**
iusticia que est per fidem ducit ad
eternitatem beatitudinis. **La** lex tua
veritas. **quia** nullam potest conti-
nere falsitatem. **pp**ter quod non so-
lum dicitur vera: sed etiam veritas
in abstracto: ad denotandum veri-
tatis puritatem. **Tribulatio** et
angustia iuenerunt in me. **Im** tyrā-
norum psecutione. **La** mandata tua
meditatio mea est. **Meditatio** em
legis diuine prebet constantiam in
aduer. **Iero**. **Na**z qd uis tribule-
tis. **tur** i penis: **coarte**
tur in vinculis. **vox** semp libera dei

mandata meditatē assidue. **Qui**
tas testimonio tua in eternum.

Rico. **T**antum enim equitatem
continent qd non solum dicitur
tur equa in concreto: sed equitas
in abstracto. **Intellectu** da mihi
ad cognoscendum ea a opere adim-
plendum. **La** uia. **vita** gratie in
pnti: **a** uita glorie in futuro.

Clamauit i to
Caph. **Sequit** ca-
pi. **ix**.

Hugo cui preponit. **ix**. **tra**
Caph. que interpretatur
confusio. **Vnde** populus fidelis
ne temptationibus condusus suc-
cumbat: ad dominum asserit se cla-
masse: dicens.

Clamauit i toto corde. **hoc** est
intellectu a affectu feruenter
a deuote. **La** exaudi me dñe.

Cal. **In** sola enim religiosa co-
gitatione totus debet spi-
ritus occupari: ne mens diuisa ef-
fectum nequeat impetrare quem
postulat. **Aug**. **Tunc** poro in to-
to corde clamatur:

quando aliunde non cogitatur. **Tales**
orationes rare sunt multis: crebre
paucis. **Clamor** qui fit ab homini-
bus ad dominum: si sonitu uocis cor-
poralis fiat non inteto in deum cor-
de: quis dubitet iam tunc fieri. **Si** au-
tem fiat corde: etiam silente corporis
uocē: deum non latet. **Sicut** ergo cum
uocē carnis quando id opus est: siue
cum silentio ad deum oramus. cor-
de clamandum est. **Cui** autem rei p-
ficiat iste clamor consequenter decla-

rat: **Si** **Hugo** Iustificatiões
 ens. **Hugo** tuas. **v** mādā
 ta tua que suos operatores iustifi
 cant. requi. **Aug** **Ab** hoc emz
 ram. **Aug** **d**amauit in
 toto corde suo: a hoc sibi desideāuit
 a dño exaudiente prestari: vt iusti
 ficationes eius requirat.

Hugo Non solū ad sciendū
 eas: sed etiā ad ipās
 opandū: **L**amaui ad te. **R**epe
 titio clamoris nota ē magne deuoti
 onis. **L**saluū me fac. **L**salute grātie
 in pñti. **v**t custodiā mādāta tua.
 que conferūt vitam beatam. iuxta
 illud **Matth. xix.** **S**i vis ad vitāz in
 gredi: serua mandata.

Rico **R**eueni in maturita
 te a clamaui. **q**i dicat.
Iste clamor festim⁹ non pcedit ex
 impetu passionis: sed ex deliberati
 one rationis. **L**a in verba tua sup
 speraui. **v** plus q̄ in verbis alioz
 quorūcūq. q̄ verba tua falsitate
 non possunt cōtinere. **R**euene
 runt oculi mei. **v** intellect⁹ a affcūs
 Lab te diluculo. **v** a tempe iuuen
 tutis. **L**vt meditarer eloquā tua.
 que sunt a tempe iuuentutis medi
 tanda. **E**t q̄ oratio talū debet exau
 diri. **I**deo subditur. **C**oem meā
 audi fm misericordiā tuā dñe.

Cast. **I**ntelligam⁹ nihil presu
 mendū esse si aliquid no
 bis p dei grāz p̄speritatis ariserit:
 quādo ille qui vncēs etatē puerili
 bus annis clamauit: dicēs. **V**ocē
 meā audi fm misericordiā tuam.
Non habz qd cōtra pctā sua confi
 denter obijciat: s̄ illam tantū mise

ricordiā petit que ex miseris btōs
 facit: ex captiuis liberos: ex mor
 tuis viuos: ex temporalib⁹ sempitē
 nos. **S**equit. **L**a fm iudiciū tuū.
 quo supplicantibus parcis: quo se
 damnantes clementer absoluis.
Lvinifica me. **L**lumine tue gratie q̄
 mortuus sum lege peccati.

Hugo **E**t possit aliquis que
 rere: cur ita clamas.
Et rēdet q̄. **A**ppropinquerunt
 persequentes me iniquitati.

Rico **v** appropinquerunt mi
 hi psequētes me iniq̄.
La lege autem tua longe facti sūt.
 que phitet p̄secutionē innocentium.
P **R**o pe es tu dñe. **I**n hi tri
 bulato ad me seruanduz fm bene
 placitū tuū. **L**a omnes vie tue veri
 tas. **L**a si dicat. **S**ine dimittas me
 in tribulatione: siue liberēs: totuz
 facis iuste. **D**eus aliquādo suo iu
 sto iudicio pmittit innocentes tri
 bulari ad augmentuz sui meritū: si
 cut patet de sancto **J**ob a alijs.

Aug **Q**ueri autē pōt quō hie
 dictum sit **O**mnes vie tue
 veritas. cum in alio ps. legit **V**nī
 uerse vie dñi: misericordia et veri
 tas. q̄ a in iudicando subuenit at
 q̄ ita non deest misericordia: a mi
 serando id exhibet qd p̄misit ne ve
 ritas dehit. **E**rga omnes autē a q̄s
 liberat a quos damnat: omnes vie
 dñi misericordia et veritas. q̄ vbi
 non misere tur: v̄ndicte veritas ex
 hibet. **M**ultos quippe imeritos li
 berat: imerituz autē neimnē dānat.
Sequitur. **I**nitio. **L**ab illo. **E**t p̄
 re quo icēpi testimōia tua intelligē
 s. iij.

Hugo *Leognouit de testimo
niiis tuis quib9 testi
ficatus es te daturum bonis premi
um: a malis supplicium.*

Aug9 *Lqz in eternū fundasti
ea. qz id qd p ea dñs
pmisit eternū erit: sicut Mat. xxv.
saluator docuit. Ibunt in ignē eter
nuz: iusti autē in vitā eternā.*

**De hūilita
tes** *Sequit cap
tulu: xx.*

Ambz *cui pponitur lra. xx. s.
Res q̄ iterptat p̄mat9
Ille emz apud deū obtinet prima
tum qui hūilis est. qm̄ qui se hūi
liat exaltabit. Vñ plus fidel ab
hūilitate orōne suā icipiēs: ait.*

Hugo *De humilitate;
meam. Qua da
mo ad te let. p grām tuam. Lripe
me. de periculo mortis eterne. Lqz
legē tuam non sum oblitus.*

Aug9 *Hoc loco nullā dei lege;
oueniētē intelligimus:
nisi Omis q̄ se exaltat hūiliabit. a
qui se humiliat: exaltabit.*

Hugo *Udica iudicium
meū. a da sūa; d cau
sa mea quā habeo otra dyaboluz.
La redime me. La veratōe eius miu
sta. Lpp̄ eloquū tuū uiuifica me.
vita gratie in p̄nti. Longe. sup
ple est. La p̄torib9. Lq̄ peccandi ha
bēt osuetudinē. Lsalus. tam gratie
q̄ glorie. qz dator vtriusqz salutis
diuisus ab eis est p̄pter multitudi
nem p̄torū. Vñ p̄sa. lx. Inq̄tates
v̄ie diuiserūt int̄ vos a deū restitū*

*Et merito elongata est a p̄torib9
salus. Lqz iustificaciones tuas. L
mandata tua quib9 deberent iusti
ficari. non exquisierunt. Lab opan
dum. Et si fm̄ iusticiā longe sit sa
lus a p̄torib9: tñ fm̄ misericordiā
ppe est. Vñde sequit. Misericor
die tue multe. Lqz multis et multo
ciens et diuersis modis misereris
Lscdm̄ iudicium tuum. In quo pre
sena parcis peccantibus.*

Rico *Viuifica me. p̄ augmē
tuz tue gratie. cui9 neces
sitate subdit. Vlti. Lsupple sunt
Lq̄ p̄sequūtur me. Lta; demones q̄
puerū hoies. La tribulant me.*

Hugo *qz caro: mūdus: a de
moma multa mouēt
p̄lia aduersus sp̄m̄ populi fidelis.
La testimoniis tuis nō dedimū. a
obseruancia mandatorū tuorū.*

Rico *Udi p̄uaticātes. L
impios legē tuā; trans
gredientes. La tatescebam. v. lacri
mis flebā. Vñ trāslatio hebraica
h; merebā; Sequit. Lqz eloquia
tua non custodierunt. Sicut emz
ab vitiosum p̄tinet letari de obf
uatione dñie legis: ita ad vitiosuz
p̄tinet trīstari de eius transgressio
ne. non solum in se: s; etiā in alijs. Et
qz hoc est meritū; augmētū gra
tie. Ideo subditur. Ude qm̄ dile
xi mandata tua dñe. Lzelans p̄ eis
in me a alijs. Li misericordia tua
uiuifica me. p̄ augmentuz gratie
p̄cedēs ex tua mia a libertate.*

Aug9 *Principiū verborum
tuorum veritas. La a ve
ritate p̄cedunt verba tua. a idē v*

racia sunt: a neminem fallunt qui
bus pronuntiatur vita iusto: et pe
na im
Hugo Sicut enim pmit
tio. **Hugo** tis: ita fit. a sic
p dicit: ita euenit. Lqm in eternuz
oia iudicia iusticie tue. qz s ma dei
in extremo iudicio de gloria bono
ru: a pena reproboz stabit in eter
num: fm qz dicit **Matth. xxv.** Ibi
hi in igne eternu: iusti autem in vi
tam eternam.

P Rincipes p
Ben. Sequit ca
pitul. xx i.

cui pponit tra. xxi. s. Sen. qz interp
tat sup vuln: p qd intelligit tribu
latio: de qua sub dit: dicens. L

P Rincipes psecuti
me gratis. **Mico.**

o demones de quibus dicit ad **Eph.**
vi. Non est nobis colluctatio adu
sus carnem et sanguine: sed aduer
sus pncipes a ptates tenebrarum
haru cōtra spūalia nequicie. Let a
verbis tuis formidauit cor meuz. L
qz homo qntūcūqz iustus timore cō
cutit: ne fiat trāsgressor legis dme
s ad vtūqz cōtemplatio affert solaci
um. Ideo sub ditur.

Hugo Et alior ego inter
tēptatōes a psecutio
nes sup eloquia tua. meditando
ipsa: ac me cōsolantia: ac mihi co
ronā si vicerō pmittentia. L sicut q
inuenit spolia multa. L

Mico. Cuius gaudiū duplica
tur. s de obsecu victorie
a de prede magnitudine. Sic cōtem
platiu deleat de victoria cōtra ho

stes quā hz i spe. a p oleqns de ob
tentu glorie future. qz spes est certa
expectatio future bñitudinis. Et qz
amor vni cōtrarij inducit odiū
alteri: a cōuerso. Ideo sub dit. L

I niquitate: odio habui a abho
minat sum. tanq qd vile. L lege
autē tuā dilexi. tanq quid vtile et
honorabile eā iugiter meditando.
Et qz ex hoc pūpit homo in laudē
dei. Ideo sub ditur. **S** epties i die
laudē dixi tibi. In septē horis cano
nicis. L sup iudicia iusticie tue. L ofi
tēdo oia opa tua iusta: qz sunt que
dam executiones iusticie tue laten
tis in tua.

Hugo Mos enim re
ligiosis ē se
pties dño decātare laudes. Primo
viz laudes matutinales sūmo ditu
culo: in memoria dñice resurrectio
nis: qz fuit valde mae. Postea pri
maz. qz tūc xp̄us tradit⁹ fuit pila
to. Deinde terciā. qz tūc iudei dama
uerūt. Crucifigat⁹. Postea sextam.
qz tūc fuit cruci cōclauat⁹. Deinde
nonā. quia tūc expirauit. Postea
respas. quia tūc cōstit⁹ fuit d cruce
Postremo cōpletoriū. qz tūc sepul
tus fuit.

Collect. Sicqz i memo
ria: dñice pas
sionis et humane redemp tōis ab
ecclesia septies dño laudes p solū
tur. Et quia vita cōtemplatiua est
quieta respectu actiue qz habz labo
rem anexū. Ideo sub ditur. **De**
multa. que cōsistit in puritate cōsci
entie est. L diligētibus legē tuam. L
quia ex tali **Mico.** iugiter medi
dilectione **Mico.** tantur sacraz
scripturā. L a nō ē. L illis scād alij.

S. iij.

¶ tanta occasio ruendi in peccatu;
sicut adiuvis qui frequenter hnt ma-
teriaz tribulationis. ppter qd dñs
dixit **Lu. x.** Martha martha solli-
cita es a turbatis erga plurima.
Et sequit. Maria optimā pte; ele-
git Et qz vita cōtemplatiua perficit in
patria. **Iero** subditur. **Ex** pta-
bam salutare tuū dñe. ¶ claritate;
visionis tue a fructuōis eterne. Et qz
ad hoc puenitur p obseruatiā mā-
datorum dei: fm dictu; saluatoris
Mat. xix. Si vis ad vitam ingre-
di serua mādata. **Iero** subdit. Let
mandata tua dilexi. Ica diligenter
obseruando: per que salus acquiri-
eterna. **Vnde** puerb. iij. Precepta
mea cor tuū custodiat. longitudi-
nez em̄ dieū a ānos vite a pacem
apponet tibi. Et idē. **Q**uod diuic-
aia mea testimonia tua. ¶ sacras
scripturas p iugē memoriā in cor-
de: a p efficiētiā in opatōe. ¶ a di-
lexit ea vehementer. ¶ corde a opere
Et uau mandata tua. **Ide** deo a
primo diligēdo. **In** quib⁹ duob⁹
tota lex pendet a pphete **Mat. xxij.**
qz ab ipsa oia alia mādata reduci-
tur. Let. **I**ste dilexi. ¶ testimonia tua.
¶ sacra eloquia scripturaru.

Rico. Cui⁹ causa obferuatiōis
subdit. ¶ qz omnes vie
mee in cōspectu tuo. ¶ uoia facta: di-
cta: a cogitata mea patēt cōspectui
tuo. qz monēt hōiem ad tue legis
obferuantia. ppter qd dicit **Boeci⁹**
v. de cōsolatiōe. **O** uiri magna est
uobis indicta necessitas pbitatis
si dissimulare non uultis: qm̄ agi-
tis ante oculos iudicis cūcta cernē

tis a cōplantis. **Vnde** puerb. xvi
Omnes vie hōim patēt ocul eius.

Appropinq.

deprecatio me. in con.

Thau. Sequitur capitulu;
vice simū secundū.

Hugo cui preponit lra vlti-
ma videl; Thau. q̄ i
terptat errauit. Popul⁹ itaq; fide-
lis q̄ olim errauit: modo se appro-
pinquare deo fatetur: dicens.

Hugo **A**ppropinquet
deprecatio mea i

cōspectu tuo dñe. ¶ oratio mea que
fit in cōspectu tuo dñe appropinquet
tibi. **Iuxta** eloquiū tuū. ¶ scdm̄ p-
missu; tuū. ¶ da mihi intellectu. **I**ste
i alio ps̄. dixisti. Intellectū tibi da-
bo a instruam te in via.

Iero. Ac si dicat. Proximam tū
bi fieri orationē meā de-
cor dñe: vt a te intellectu capiens
nihil aliud nisi q̄ qd oportet exo-
rem. ¶ Intret postulatio mea in cō-
spectu tuo dñe: fm̄ eloquiū tuū eri-
pe me. ¶ a periculis temptationū.

Rico. Repetitio est sine pmissis
ad expmendum; magnu;
desiderium petitionis sue.

Hugo Consequēte oñdit q̄liē
pp̄s fidelis petat sibi
dari intellectu et eripi a malis: di-
cēs. **R**udabūt. ¶ de pleno cor-
de psoluet tibi. ¶ labia mea ynuz. ¶
¶ laudes. **C**ū docueris me iustifica-
tiones tuas. ¶ precepta tua: vt ea
intelligā a ope impleā: a sic edocē
Pronūciabit lingua mea eloq;

um tuum. Lex caritate docendo p[ro]mu-
miz. Lq[ue] oia mandata tua a[ut] supple-
funt. Equitas. v[er] equita te plena.
hoc est quicquid precipis: est equu[m].

Rico Et q[uod] talis doctrina non
est efficax sine speciali
adiutorio dei s[ecundu]m q[uod] dicitur p[er] ier[osolimitanum] .xvi.
Domus est animu[m] preparare: s[ed] dei
est gubernare lingua[m]. Ideo subdit.

Hugo **F**iat manus tua a[ut] v[er]u[m]
fili[us] dei x[ristus] d[omi]n[us] per
que[m] deus pater fecit seculu[m]: fiat mi-
hi in auxiliu[m]. Vn[de] alia editio ha-
bet. Fiat mihi manus tua a[ut] auxilia-
trix. L[icet] saluet me. v[er]u[m] d[omi]n[us] rigat lin-
gua[m] mea[m] in docendo ad me: a[ut] alioz
salute[m]. Quia mandata tua elegi. Pre-
oibus t[em]p[or]alib[us] ad meditandoz eas:
atq[ue] opand[um] a[ut] docend[um]. a[ut] ad hoc
mouet me amor eterni premij. L[icet]

Quia cupini salutare tuu[m] d[omi]n[us].
v[er]u[m] eterna[m] salute[m]. L[icet] a[ut] lex tua medi-
tatio mea est. L[icet] q[uod] dirigit me ad
co[n]secutione[m] hui[us] salute[m]. Et quia
ad hoc sequit[ur] augm[en]tu[m] gr[ati]e i[n] q[ua] est
sp[irit]ualis vita. Ideo s[ub]dit. **Q**uies-
cit a[n]i[m]a mea. Vita gratie i[n] p[re]s[en]ti a[ut] vita
glorie i[n] futuro. L[icet] a[ut] laudabit te. Hic
et i[n] fu-
turo. **HUG.** L[icet] iudicia tua
v[er]u[m] flagella tua
quib[us] i[n] p[re]s[en]ti iudicas: discernendo
filios a non filiis. q[uod] filios flagel-
las. no[n] filiis parcis. a[ut] hec labiua
bunt me. i[n] futuro si p[er] ea i[n] hac vi-
ta fuero purgatus. Sequit[ur]. **R**er-
raui sicut ovis que perijt.

Rico hoc non videt[ur] intelli-
gi de errore i[n] morib[us]. q[uod]
statim subdit. mandata tua no[n] su[n]t
oblitus. sed de errore s[ecundu]m comune[m]

modum loquedi ho[m]i[n]i mundano
rum. **A**d cui[us] i[n]tellectu[m] sciendu[m] q[uod]
ovis d[omi]n[us] errare q[uam] segregat se a gre-
ge. ho[m]i[n]es aut[em] tendentes ad p[er]fectio-
nem co[m]templationis segregant se
a co[m]muni habitatione ho[m]i[n]u[m] vt
libere possint vacare o[m]t[em]plationi
diuine. et tales ab ho[m]i[n]ib[us] mun-
danis reputant[ur] stulti a huic seculo
p[er]diti. Vn[de] religiosi m[un]do mortui
dicunt[ur]. Et s[ecundu]m hoc dicit psalmista
i[n] p[er]sona o[m]t[em]platiui Erraui sicut
ovis que perijt: q[ui]ntum ad reputa-
tionem mundano[rum]. Et quia refu-
gientibus amore dei humanu[m] co[n]-
fortium: conceditur diuinum s[ecundu]m
illud Osee. ij. Ducam eum i[n] solitu-
dine: a[ut] loquar ad cor eius. **I**de[m] s[ub]
dit. L[icet] que[m] seru[u]m tuu[m] d[omi]n[us]. e[um] i[n]ter-
co[n]solando. L[icet] mandata tua no[n] su[n]t
oblitus. Terrenis i[n]teredo p[er] amo-
rem: sed celestia appetendo. ad q[uo]d
tendit mandatoru[m] tuoz ob[er]uatio.

Cassiodoro Amplectens[ur] su-
auiter o[m]ni-
psalmus qui tali confessio[n]e finit[ur]
est: p[ro]lixitate magnus: admiratio-
ne profunditatis oceanus: excel-
lentium rerum amenitate paradisi-
sus. quem virtutum floribus orna-
tum per alphabetum hebreorum
fidelis populus cantauit. Vidim[us]
enim eius sententias quasi stellas
clarissimas i[n] altissimo celo collo-
ca

HUGO Nam non facile
tas. **HUGO** quis versatilis
iuuenit i[n] q[ui] non aut vias: aut man-
data aut iustificationes: aut iudi-
cia: aut eloquia: aut sermones do-
mini habeas: aut etia[m] aliquid tale

quod equipollenter valeat.

Cal. Est enim et hic psalmus in
sticuto: fidelium quintus: ubi
quicquid ad ecclesiasticam disciplinam
pertinet: populus fidelis cantavit.

Tercio. Nos quod dominum supplices de
factores: mandatorum custodes: testi
moniorumque scrutatores effecti: sacris
hueris benigni pastoris ad ouile
domini reportati: sanctorum angelorum me
teamur consortijs adiuari per domi
num nostrum Iesum christum. cui est ho
nor et gloria in secula seculorum. Amen.

Psalmus. Cxxxix.

Ad dominum cum
tribulaber. Titulus.
Canticum graduum 88.

Rico. Dicit quidam uir hanc quod
david precepit Salomo
in edificare templum: et tradidit sibi
descriptionem templi et porticum: et per
seque graduum: ut habetur in Paral.
xxviii. Et quod fecit istos psalmos. hunc uir
et quatuordecim sequentes ad decantandum
in xv gradibus domus templi.

Cassio. Terrena siquidem illa fa
militudine: gestare uidebat. Quia
propter cum gradus audimus in psal.
non terrenum aut corporis gressibus
subeundum nobis aliquid suspicemur
si mentis accipiamus ascensum. Ideo
enim premissus est canticum: ut hoc poti
us ad anime puerum applicare de
beamus de ascensu spirituali.

Hugo. Sed uidentur quod sit iste
gradus: quod ascensio: gradus

um. unde fit ascensus. et a quo. et quod. a
ubi. a per quod uel. Gradus in hoc loco sunt
puerum uel. titulum in quibus solus beatus
cum ascensus est. de quo in alio psalmo dicitur
Ibi sunt sancti de uirtute in uirtute: in
quibus sola caritas mouet pedem. Qui
plus diligit: plus ascendit hos gra
dus. Ascendit uel. uirtus. ubi. in cor
de. quia ascensiones in corde disponit.
Quo. Amen in ore uirtute ad maiorem.
Ad quod dicitur. Ad deum uidentur a diligendum.
Ubi. in corde. Per quem. per christum.
Unde. a uel. alleplorationis.

Cal. Raz istos gradus ascendere
nostris. prostrati domino iugiter supplice
mus. Primus itaque gradus uirtutum
inchoat in hoc psalmo. in quo propheta frenat
uitia derelinquens: confessione lacrima
bili petit se de mundi istius tribulatio
ne liberari: dicens. L

H ad dominum. **Hugo.** quod omnipo
num. **Hugo.** tens a te
mignas est. Leuius tribulaber. Iugge
stionibus demonum: linguas adufran
tium: et murmuris persecutorum. Edama
ui corde: ut Susanna Daniel. xix.
Let exaudiuit me. L

Cassio. Inspice quod sit pulcher
rimus ordo dicatorum.
Primum posita est tribulatio. Secundo
exclamatio. Tercio exauditiio. ut per
ordines certos ad deum ostet uota per
uenire fidelium. Exauditus est enim orat
dicens. **D**onum tibi anima mea a la
bijs meis. **I**me deriditibus. **L** a a tin
gua dolosa. **Q**uod si specie boni consue
dit sanosa. Ecce qui mundum uitio
abominatione ceperat deserere:
prima fronte uersum iniqua la

bia patitur: dum eius propositum sceleratis oblationibus irridet. Dicit enim ei ab iniquis. Quid te crucias aut seculi honores fugias: et istum mundum perdas nec ibi ad quod desideras aliquam pervenias. Postquam illa minime valuerunt: tunc suasores ad dolosam blasphemiam se convertunt: dicentes Nolite ieiunio fatigari: restat tempus in senio cui ista facias. Qui cum se putant loqui pro corpore salute anime noscuntur omnino perire. **Iero.** Deum dominus anima; adtere. se fideliter clamantem interrogare pietatis affectu dignatur: dicens. Quid dicit tibi aut quod apponat tibi ad linguam dolosam. **Hugo** ac si dicat. Quid poterit tibi dari auxiliij: aut consilij: aut remediij quo muniaris contra linguam dolosam: quam iniquitas sua det vel deterrendo prohibet. Rursum det amara iusti vel dominus sue interrogationi: dicens. **Agitte.** et verba sacre scripture que sunt. **potestis.** et **ipsum dei omnipotentis que sagitte sunt.** **Lacerte.** que verba sacre scripture penetrant usque ad cor: sic dicit **Apoc.** ad **Heb.** iij. **Vivus est dei sermo et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti.** Nec verba sacre scripture dabitur tibi in munimentum contra linguam dolosam. **Aug.** Et quod parum est verbis agere contra linguam dolosam. Idcirco etiam exemplis agendum est. **Vñ.** **Hugo** **Lacerte.** carbonibus vel vastatoribus: et cum exemplis sanctorum ad vitam gratie conversorum: que aliquando mali fuerunt et postea multum profecerunt virtutibus: ut **paulus**; **matthe**

us; **magdalena**; **dauid**; et alij multi. **Sanctorum exempla carbonum desolatorum dicitur.** quod inflamant nos ad amorem dei quod in nobis operatur: construxerat pro peccatis. hoc desolatur: atque devastatum dei adiuvante gratia sentia. **Aug.** Erant in nobis multum. **Aug.** te carnales cogitationes: seculares multi amores: ipsi videntur carbonibus desolatorum: ut fiat parus locus desolatus. In cuius loci puritate faciat deus edificium suum. **Exempla ergo multorum iniquorum qui conversi sunt ad deum carbonum dicitur:** sagittis verborum dei accensi et reuiuificati sunt.

Hugo iste enim vir iustus quous gradum primus ascendit carnalia relinquens. quia tamen a malis adhuc premitur.

Call. vitia seculi damnans: vitia se permittere habere longinquam. **H.** Tu mihi quia incolatus meus prolongatus est. **Incolas enim dicitur que ad tempus terras alienas colunt: sed a patria sua longinquae se iuncti sunt.** Quod de illis merito dicitur: quorum conversatio semper est in celis. sed adhuc hic corpore detinentur: sicut apostolus **paulus** dicit. **Cupio dissolui: et esse cum christo.** **Cupienti siquidem patriam felicem videre quous hic breue tempus probetur esse: longinquum esse vide.** **Hugo** **Causam** suam subdit. **Habitavi cum habitantibus cedari.** et cum malis et inquietis hominibus signatis per cedari qui interpretatur tenebra. et

fuit filius **S**inabelis persecutoris
ysaac. Ne videretur coqueri de pe
grinatone corporali subdit. L multu
incola fuit aia mea. In hoc mudo
est aia pe **Aug** cui patria e
grina. **Aug** in celis: que
hic pegrinat affectib? sicut corp?
locis. Si amaueris terrena: pegrina
naris a deo. si aut amaueris deum
ascendes ad deum in caritate dei a pri
mi. Abhuc causa durissima cur iste
incolat? acerb? existeret subdit ai
dici. **Cal**. L. Cvm his q? odecit
tur. **Cal**. pacē erā pacific? Ille
odit pacē q? scindit vnitatē: qui nō
amat xpm q? est pax nrā. paciēs a
benigna erā cur rixatibus.

Rico eoꝝ molestias cū paci
entia tolerādo. L. uꝝ loq
bar illis. L. modeste ac rationabilē.
L. impugnant me. L. cōtentōib? a fa
ctis inuicioris. L. gratis. L. sine causa.
Cal. ac nullis pcedētib? meis
culpis. Ipsi em sunt a qbo
sup se petit detere literari: dicēs. A
labijs imq̃s a a lingua dolosa. Vi
des vitū iustū terrena deserentē: nā
tenere gloriose virtutis accessum.
h tñ adhuc gemere q? cū malis se
cognoscit habitare. Quapropt vi
deam? q? sit pcedē? secūdi grad? qz
iam nobis primus domino iuuan
te monstratus est.

Psalm? Cxx.
LEuauī ocu
los me. Titulus. Cā
ticum graduum.

HUGO Ne est secūdi? psal.
gradual. Prim? em
gradus est exire de mal? seculi. Se
cūdi? est petere diuinū auxiliū.
Cōgrue igitur sequit? gradus iste
pcedentē. Nā de mudo exeūti occur
runt p̃cula. et iō necesse h? implo
rare dñm auxiliū: sic olim filij isrl
de egipto exeūtes: vidētes egiptios
psequētes se: ad dñm clamauerūt
auxiliū postulātes. Ergo vir iust?
q? in pcedēti ps. gemitat mē malo
rum insidias: hic se otra eas orat
in uari: dicens.

LEuauī oculos meos. Ispūales
f. cogitationes a desideriu. In
mōtes. L. ad deū a ad aues celestes

Rico q? dicitur montes infra
ps. cxxiij. Montes i cir
cuitu eius v angeli: vt exponit Au
gus. L. vñ veniet auxiliū m. Diuina
em adiutoria hoib? p̃stita cōter p
aogelos amministrant. p̃ncipale tñ
fuit a dō. xpl qd subdit. **Aug** auxiliū
meū a dño: qui fecit celū a terraz.

Iero Ab ipso auxiliū expecto
p que pī celuz terraz lo
cauit. Vñc iaz p fide sua vit iste a
spūscō vñsum accipiēs aliqd sola
tionis aie sue loquit? dicēs. **Mon**
det in cōmōtōez pedē tuū. L. nō pa
tiatur remouere stabilitatez qua
in eo firma.

Nicola neqz p
tus es. **Nicola** mittat
affectionem mentis tue de bono in
maluz mutari. L. neqz dormitet qui
custodit te. L. nō cess? te custodi
re: scilicet deus a angeli qui bus cō
mittit custodiam fideliz: q? nunq̃
dormiūt: sed ab homib? dormit

dicuntur qm non auxiliant. Scdm
veritate in eis non cadit somnus:
ppter qd dicuntur vigiles dan. iij.
In sententia vigilu de cre tu est. Ieo
subdit. **E**cce no dormitabit neq
dormiet. I. no cessabit ab auxilio
Lqui custodit israel.].

Hugo .i. pplm xpianuz qui
deu videt p fide. Nam
isrl vir videt deu iter pstat. **D**omi
nus custodit te.] diligente se.] dñs
pcedio tua: sup manu dexte tua.]

Rico .i. ptegat te pl⁹ q dexte
ra man⁹ tua possit te p
tegere et custodire. Vel ois ptas
hūana q p manu dextera intelli
tur. **P**er diez.] viz. pspitatis] sol
non vret te.] .i. non vrat. qz hebrei
non habuerūt optatiū modum:
s] loco eius vtuntur futuro indicati
u mo.] **Hugo**] neqz lūa.] .i. tri
di.

Hugo sticia vel de spe
ratio etiā non nocet tibi] per no
tē.] adūsi. **Cal.** Per solē igil⁹ a
tatis. Luna; sigt totū
vite tēpus: q damandum est sem
per ad dñm q nō pmitit suos i re
atū duci: aut scandalo mēuēte
puri qñ eis custodie sue pstat au
xili.

Iero. **D**omin⁹ custodit
te ab oi malo.] .i. ab
oib⁹ insidijs inimici quib⁹ gratia
diuina tollitur: aia pditur: a pms
sioes dei euacuatur.] custodiat ani
mā tuā dñs.] ne ei ps dñetur pote
statis ad.

Cal. diuersis modis
uerse. **Cal.** pmititur diuina
custodia: q nō solū ab aduersis vi
dicat: s] etiā beatos facit a ad celo
ruz reg⁹ pducit. **Vñ** ap finē ps. xvi

ens cūda condudit: dicens.
Hugo **D**omin⁹ custodiat
mtroitu tuuz.] in tēpta
tione: vt non pmitat te tēptari su
pra id qd ferre potes.] a exituz tu
um.] a tēptatiōe: vt victoriā det et
victorē remuneret. **Lex** hoc nunc et
vsqz in seculum.] .i. semper.

Iero vt auz a corpe recasseris:
sua custodia ptegat: ne
i illis calos pspiteris vbi diues cō
spicit arces: s] i sinu abrahe cū laza
ro sepiterna requie pfruaris: psta
te deo nōo. **Iesu** xpo: cui honor est ic.

Psal. CXXi.

Etatus sum

Hugo Titul⁹. Cantiaz gduū
Dic est terci⁹ grad⁹: q
satis elegane tercio lo
co ponitur. Nam primus est exire
a malis seculi. Secund⁹ est diuinū
auxiliū implorare. Tercius est cō
fidere de puentione in domuz domi
ni quo ascendit. **I**ntentōne monet
nos ppta ad ascensuz atqz deside
rium celestis hierusalem.

Calliodo In pma igitur
parte fidel⁹ iste
gaudet se amonitum ad supernam
hierusalem esse venturū: dicens.

Etatus sum **Hugo** .i. p
in his.] **Hugo** his
Lqte dida sunt mihi.] a pphetis et
apostolis loquentibus in scriptu
ris suis: hoc quod subditur.] in do
muz domini ibim⁹.] **Vñ** de aposto
lus ad **Heb.** xij. ait. **I**festi
nem⁹ igredi i illā reg⁹ zc. **Cal.**